

náš vidiek

HLASY A OHLASY SLOVENSKEHO VIDIEKA

 VOKA

VIDIECKA ORGANIZÁCIA
PRE KOMUNITNÉ AKTIVITY

VIDIECKY
PARLAMENT
NA SLOVENSKU

1/2008

- Predvianočné dni vidieka už tradične na Bratislavskom hrade
- Výsledky súťaže Vidiecka žena
- Skúsenosti s integrovanými materskými centrami
- TEPA - školenie európskych animátorov partnerstiev
- Pohľad ľudovej umelkyne za remeselníckym rokom 2007
- Šesť krokov k čistejšej krajine
- Ochranná známka VIPA
- Penzión Starý hostinec vo Svätom Antone - vzorový produkt cestovného ruchu

Novoročné predsavzatia	3
Predvianočné Dni vidieka už tradične na Bratislavskom hrade	4
Vidiecka žena - líderka roka 2007	5
Dojmy z vyhlásenia Líderky roka	6
Zasadnutie predsedníctva VIPA v Šenkviaciach	8
Zasadnutie v Podkylave	9
Súťaž O ľudoch s ľuďmi – cena za podporu miestnej demokracie	10
Integrované materské centrá na vidieku	11
VOKA realizuje projekt rozvojovej spolupráce v Srbsku	15
Školenie európskych animátorov partnerstiev	16
Moje pocity z účasti na projekte TEPA	17
Ochrana značky VIPA	19
Návrh vzdelávacích akcií na roky 2008 - 2009	19
Sídľisková kampaň zaujala	20
Oznam Fóra donorov	21
Šesť krokov k čistejšej krajine	22
Integrovaný prístup a využitie viacerých zdrojov. Leader Plus.	25
Pohľad ľudovej umelkyne za remeselníckym rokom 2007	27
Šanca pre tradičné výrobky priamo z farmy	29
Zlikviduje novela zákona o zdaňovaní liehu výrobcov bylinných kvapiek?	30
Pripomienka k návrhu zákona o spolkoch	31
Význam a dôležitosť poľnohospodárstva k trvalo udržateľnému rozvoju vidieckych oblastí.	32
Hrad Tematín	35
Produkt vidieckeho cestovného ruchu	37

*fotografie na 1. a 2. strane: Z folklórneho programu na otvorení Dní vidieka v NR SR
fotografie na 36. strane: Tohtoročné fašiangy voňali kapustnicou, autor: Jozef Šimeček*

kresby - autor: Pavol Borodovčák

NOVOROČNÉ PREDSAVZATIA

Nový rok obyčajne býva príležitosťou stanoviť si ciele, ktoré chceme v nastávajúcom roku dosiahnuť a pomenovať zlovyky, ktoré by bolo dobré zanechať.

Preto som zainvestovala trochu času do úvah o našej organizácii. Aký by mal byť jej vývoj v tomto roku? Čím začať? O čo sa oprieť?

Opríme sa o úspechy. Vážia si nás v zahraničí. Stále častejší je záujem o naše skúsenosti, zúčastňujeme sa v medzinárodných projektoch, naša členka sa stala predsedníčkou Európskej vidieckej aliancie, ktorá je akýmsi celoeurópskym Vidieckym parlamentom. Vážia si nás aj v domácej politike. Máme zástupcov v monitorovacích výboroch pre významnejšie operačné plány, v Rade vlády pre mimovládne organizácie, naše pozvania prijímajú odborníci i vyšší úradníci ministerstiev. Stali sme sa pevnou súčasťou systému pripomienkovania zákonov a celoštátnych strategických dokumentov, v roku 2007 sme nevynechali ani jednu možnosť pripomienkovania zákona. Medzi „mimovládkami“ sme získali postavenie dôveryhodného člena, úspechom vo vnútri organizácie bolo získanie členov k odvážnemu zjednodušeniu a sprehľadneniu stanov.

Na týchto úspechoch musíme budovať. Dosiahnutá pozícia nás zaväzuje k dvom veciam:

V prvom rade sú to opatrenia na ochranu značky VIPA. Dobré meno, ktoré sme dosiahli, musíme chrániť, aby nebolo narušené ani sebeckým konaním, ani nepremysleným krokom niektorého z jeho nositeľov.

Druhou nie menej dôležitou vecou je povinnosť, využiť dosiahnutú pozíciu k čo najefektívnejšiemu plneniu poslania VIPA - k účinnej podpore kvality života na vidieku. Musíme dohliadať, aby všetky opatrenia na národnej úrovni boli s týmito poslaním v súlade a aby sa riadne dodržiavali.

K tomu je potrebné:

- Sledovať procesy tvorby zákonov a strategických dokumentov, pripomienkami ich vylepšovať a dohliadať na ich dodržiavanie, aby politickými záujmami nemohli byť skutočné potreby obyvateľov vidieka zatlačované do úzadia.
- Dbáť na kvalitu životného prostredia nielen pre udržanie biodiverzity a prírodných hodnôt a krás ale aj pre životné potreby ľudí.
- Vzdelávať aktérov vidieckeho rozvoja, aby popri optimálnom využívaní európskych fondov i rozpočtových zdrojov dokázali rozumne využívať aj sociálny kapitál a vnútorné zdroje vlastného územia.
- Prenášať skúsenosti z iných krajín a zapájať sa do medzinárodných vidieckych sietí, zamerať na spoluprácu a vzájomnú podporu.
- Pomocou intenzívnej komunikácie so všetkými členmi, partnermi a príslušníkmi siete VIPA, prostredníctvom stretnutí, internetových konferencií, všetkých foriem spolupráce s regiónmi a najmä Fóra VIPA, ktoré bude mať v tomto roku už 5. zasadnutie, starostlivo vyberať priority podľa dôležitosti, aby nedochádzalo k triesteniu síl na menej podstatné aktivity.
- Vysokú odbornú úroveň našich vyjadrení a stanovísk zabezpečovať najmä vzdelávaním a získavaním odborníkov do práce vo výboroch a pracovných skupinách
- Prostredníctvom médií, vlastného časopisu a internetu propagovať výsledky našej práce v prospech vidieckych regiónov.

Abysme to dokázali, musíme osloviť všetky subjekty, ktorým rozvoj vidieka leží na srdci. Musíme významne zlepšiť komunikáciu na národnej, regionálnej i lokálnej úrovni, aby sme získali nových členov a partnerov, aby nám naša jednotnosť

krátke správy

a porozumenie dodávali silu potrebnú k presadzovaniu našich cieľov a nášho poslania.

Veľa úspechov v tejto práci a veľa zdravia, šťastia, pohody a spokojnosti v roku 2008, všetkým našim členom a partnerom želá

Mária Behanovská, predsedníčka OZ VIPA SK

PREDVIANOČNÉ DNI VIDIEKA UŽ TRADIČNE NA BRATISLAVSKOM HRADE

S cieľom pohovoriť si so zákonodarcami o problémoch vidieka a ich riešení, uskutočnili sa v predvianočnom čase tradičné Dni vidieka v NR SR. Slávnostné otvorenie sa konalo dňa 6. decembra 2007 vo výstavných priestoroch NR SR na Západnej terase Bratislavského hradu.

Podujatie zorganizoval OZ Vidiecky parlament v spolupráci s Občianskym združením Detvianska umelecká kolónia a Výborom pre pôdohospodárstvo, životné prostredie a ochranu prírody NR SR s pomocou kancelárie Národnej rady SR. Podľa očakávania uskutočnilo sa stretnutie organizátorov a ich hostí s poslancami Národnej rady SR a hosťujúcimi poslancami z Francúzska.

Slávnostnú atmosféru umocňovalo prostredie vytvorené výstavou obrazov, sôch a rôznych umeleckých diel z tvorby členov Detvianskej umeleckej kolónie, ktorá sa v týchto priestoroch konala počas mesiaca decembra. Pozoruhodné boli aj jedinečné exponáty ľudovej tvorivosti navrhované do Guinnessovej knihy rekordov, ako najdlhšia vyše 30 metrová reťaz vyrezaná z jediného kusa dreva, najväčší črpák, a najväčšia valaška na svete. Otváracia slávnosť bola sprevčená pohostením tradičnými ľudovými pochúťkami a výstavkou vianočnej tematiky v tvorbe ľudových remeselníkov a prác žiakov odborných škôl. Vystúpili aj starostovia obcí ocenených v súťaži Dedina roka 2007. Folklorný divadelný súbor z Modry prispel svojim divadelným predstavením a ochutnávkou akostných vín z modranských viníc.

Dr. Eva Porubänová

súťaž Vidiecka líderka 2007

VIDIECKA ŽENA - LÍDERKA ROKA 2007

Dňa 7. 11. 2007 zasadala v Agroinštitúte v Nitre výberová komisia súťaže Vidiecka líderka – líderka roka 2007.

V súťaži bolo nominovaných 29 žien.

Nominácie prebiehali v týchto kategóriách:

- **Žena – aktivistka:** pôsobiaca v 3. sektore (miestna organizácia, združenie, klub)
- **Žena – politička:** pôsobiaca v miestnej politike (starostka, členka miestneho zastupiteľstva)
- **Žena – jednotlivec:** ktorá nie je registrovaná v žiadnej organizácii, ale je vo svojej obci aktívna, ako individuálna osoba
- **Žena – podnikateľka:** podniká na vidieku

Výberová komisia zasadala v zložení:

Ing. Judita Šafáriková, Agroinštitút Nitra,
Mária Behanovská, OZ VIPA na Slovensku
Ing. Zuzana Dobrovodská, OZ VOKA Banská Bystrica
Mária Beraxová, OZ VOKA Banská Bystrica

Tohtoročné vyhodnotenie súťaže a vyhlásenie víťaziek sa konalo dňa 28. 11. 2007 v rámci 20. zasadnutia pracovnej skupiny žien a rodín - odborníkov na vidiecky rozvoj - FAO (Medzinárodná organizácia pre výživu a poľnohospodárstvo) a ECA (Európska komisia pre poľnohospodárstvo) na Agroinštitúte v Nitre.

Samotné slávnostné vyhlásenie víťaziek sa konalo v kaštieli Malanta.

Z nominovaných žien pôsobiach na vidieku komisia vybrala v štyroch kategóriách nasledovné kandidátky:

► kategória: žena - aktivistka:

- 1.miesto Mária Augustínová, Hrušov
- 2.miesto Stanislava Zvarová, Klenovec
- 3.miesto Daniela Bednárová, Lipany

► mimoriadne ocenenie v tejto kategórii získali:

Jela Tvrdonová, OZ VOKA

Dagmar Šimunková, Bratislava

(Nakoľko v tejto kategórii bol väčší počet nominácií, výberová komisia rozhodla, že ocení viacej nominovaných líderiek).

► kategória: žena- politička:

Monika Rakatská, Malá Trňa

mimoriadne ocenenie: Judita Trníková, Šarovce

► kategória: žena- jednotlivec:

Štefánia Selská, Čebovce

► kategória: žena - podnikateľka:

Darina Tomajková, Vitanová

Tohto roku boli ocenené nielen víťazky súťaže, ale všetky nominované líderky, výsledky sú zverejnené na stránkach www.voka.sk.

Organizátori a sponzori súťaže:

Vidiecka organizácia pre komunitné aktivity v Banskej Bystrici, Agroinštitút v Nitre, VIPA na Slovensku, OZ Nádej v Uhatíne

M. Beraxová, OZ VOKA

Foto: K. Kubiňáková, OZ VOKA

súťaž Vidiecka líderka 2007

DOJMY Z VYHLÁSENIA LÍDERKY ROKA

Pri príležitosti vyhlásenia výsledkov súťaže „Vidiecka líderka – líderka roka 2007“ sme sa niekoľkých ocenených opýtali na ich čerstvé dojmy. Tu sú odpovede:

Štefánia Selská z Príbeliec

Robiť dobré a užitočné veci pre iných, nielen pre seba, je niekedy veľmi ťažké. Veď vlastne popri rodine a práci si ešte človek minútku k minútke prikladá pre tých, ktorí potrebujú Vašu radu, či pomoc. Ten krásny pocit, keď sa niečo pekné podarí, možno tí, čo žijú len sami pre seba, nikdy nepoznajú. Aj mne rôžky pribudli, spomienky však zostávajú na chvíle prežité pri stretnutiach s priateľmi, pri podujatiach v Príbelciach, ale i všade inde, kde sa niečo nevšedné robilo. Pri veselých tónoch ľudových piesní a tancov, pri divadelných predstaveniach s deťmi a mládežou na doskách, čo znamenajú svet, pri spriadaní nití krehkých ako pavučinka v krúžkoch paličkovania a iných textilných technikách, pri objavovaní tajov, histórie a tradícií Hontu a Novohradu - to ma naplňa novou silou do ďalších dní. Bola som skutočne veľmi dojatá, keď som preberala ocenenie Líderka roka v kategórii jednotlivcov za rok 2007. Pri úprimných slovách organizátorov tohto podujatia v Nitre ma hrial pocit, že si moju prácu vážia všetci tí, s ktorými spolupracujem a aj Obecný úrad v Príbelciach, ktorý ma na toto ocenenie nominoval. Keď niekedy to často platí ako v príslovi: „Doma nikto nie je prorokom.“ Preto som veľmi rada, že

organizátorky si všimli mravenčiu prácu žien na vidieku a ocenili ju aj takýmto spôsobom.

Stretnutie v Nitre, ktoré bolo jedinečné svojou úprimnosťou, krásnym slovom, nevšednou atmosférou a poďakovaním nám všetkým. Potešili nás tiež piesne a príhovory hostí, či vzájomné stretnutie s aktívnymi ženami z celého Slovenska. Prostredníctvom nich sme spoznávali jednotlivé oblasti, dedinky, ich radosti i starosti. Toto stretnutie s toľkými vzácnymi ľuďmi patrilo medzi najkrajšie v mojom živote a chcem sa aj touto cestou úprimne poďakovať tým, čo ho pre nás pripravili.

Monika Rakacká, starostka obce Malá Trňa

Pri preberaní titulu Vidiecká žena - Líderka roka 2007 som mala zvláštny pocit, došlo ma to až k slzám.

Tento titul ma zaväzuje k tomu, aby som zvýšila pracovné tempo a urobila pre našu obec všetko, aby sa ešte viac zviditeľnila.

Toho času mame rozpracovaný projekt Rekonštrukcia miestnych komunikácií a verejných priestranstiev a chodníkov. Plánujeme tiež rekonštrukciu kultúrneho domu na Tokajský spoločenský dom s nákladom 16 mil. korún a tiež rekonštrukciu budovy terajšieho obecného úradu, kde chceme zriadiť múzeum

vinohradníctva, ako aj vín malopestovateľov, nakoľko sa nemajú kde zviditeľňovať. Chceme tam zriadiť spoločenskú miestnosť, kde by sa títo vinári mohli schádzať a vymieňať si skúsenosti. Rozvíjame tiež spoluprácu s maďarským mestom Sátoraljaújhely, chceme vypracovať spoločný projekt z oblasti Tokaj a víno.

Ing. Darina Tomajková, podnikateľka v CR

V roku 2007 v rámci vyhlásenia výsledkov súťaže „Vidiecka líderka“ mi bolo udelené ocenenie – 1. miesto v kategórii -, Žena – podnikateľka“.

Bola som veľmi milo prekvapená a zároveň poctená uvedeným ocenením. V okamihu vyhlásenia výsledkov v tejto kategórii a vypočutia si môjho mena mi myslou preletelo viacero myšlienok.

V prvom rade som veľmi rada, že sa takáto

súťaž Vidiecka líderka 2007

súťaž vyhlasuje a že všetci zainteresovaní usporiadatelia odvieďli veľký kus práce spojený s touto veľmi prospešnou akciou oceňujúcou prácu ženy na vidieku. Žena pôsobiaca na vidieku či už vo verejnej funkcii alebo ako organizátorka kultúrno-spoločenského života, alebo podnikajúca na vidieku má náročnú úlohu nájsť si svoje miesto v tomto prostredí a presadiť sa. Je to spôsobené hlavne myslením ľudí, ktoré je v mestskom prostredí predsa len trochu iné ako na vidieku. Žena má o to náročnejšiu pozíciu, že vo väčšine prípadov je to zároveň manželka a matka. Sklíbiť všetky tieto funkcie dokáže len osobnosť, ktorá v plnom rozsahu dokáže organizovať a riadiť svoje pracovné a osobné činnosti.

Ocenenie je pre mňa predovšetkým záväzkom a tiež potvrdením, že to, čo robím má svoj význam a bude inšpiráciou a motiváciou aj pre iné ženy, ktoré zatiaľ to svoje miesto hľadajú.

Ja pôsobím v oblasti CR a začínala som v našom regióne ako prvá. Teším sa z toho, že mnohé ďalšie ženy to motivovalo k ich podnikaniu, zmene myslenia, vzdelávaniu sa a k zvyšovaniu kvality života na vidieku. Je až neuveriteľné, akým hnacím motorom rozvoja a zmeny myslenia ľudí na vidieku je práve cestovný ruch a turistika. V regiónoch a obciach, kde začínú prichádzať a prichádzajú turisti sú práve oni tými, kvôli ktorým sa výrazne pozitívne mení vzhľad obcí, životné prostredie a hlavne myslenie ľudí.

Ľudia z vlastného presvedčenia skrášľujú svoje okolie, domy, záhrady, príbúda zeleň a kvety, udržiujú verejné priestranstvá. Som presvedčená, že najväčší posun v ich vnímaní a myslení je v tom, že je to z ich vlastného presvedčenia, že to sami chcú a tieto aktivity aj realizujú, bez toho, aby ich niekto do toho nútil.

Ale toto všetko si vyžaduje svoj čas, nejde to zo dňa na deň a najväčší podiel na tom majú práve ženy pôsobiace na vidieku.

7

Chcem sa ešte raz poďakovať všetkým organizátorom, ktorý príprave takejto akcie venujú svoj čas a tak robia neuveriteľne prospešnú činnosť v prospech žien na vidieku. Pevne verím, že aj do budúcnosti budú mať dost energie a síl, aby sa táto súťaž každoročne organizovala a ak bude potrebné priložiť ruku k dielu či už pri príprave alebo samotnej organizácii, rada tak urobím.

Ing. Daniela Bednárová, projektová manažérka ZOHT Lipany

Ďakujem za dôveru, ktorú som dostala ocenením v súťaži „Vidiecka líderka“. Podporilo to môj záujem aj v budúcnosti profesionálne spolupracovať s Vidieckym parlamentom, pretože celý môj život som sa venovala aktivitám a cieľovým skupinám, podobným ako VIPA. Pracovala som v rôznych organizáciách a aj osobne poznám ľudí z vedenia VIPA – napr. Ada Hradišská, Maxi Hronský a pod. s ktorými som spolupracovala v minulých rokoch na rôznych projektoch.

Teraz pracujem ako projektová manažérka v Združení obcí Hornej Torysy. Je to organizácia, ktorú momentálne tvorí 25 obcí a mesto Lipany, cca 25.000 obyvateľov. Založili ju samotní starostovia, spolufinancujú jej aktivity a jej činnosť môže byť vzorom pre činnosť podobných združení.

Pracujeme na príprave stratégie na program LEADER a realizujeme spoločné regionálne projekty. Bližšie info je aj na www.hornatorysa.com. Uvažujeme o tom, že naša organizácia by sa mohla stať sa členom VIPA aby mohla ešte aktívnejšie spolupracovať.

Ešte raz ďakujem a teším sa na ďalšiu spoluprácu.

Judita Trníková, starostka obce Šarovce

Nikdy som nerobila svoju prácu pre ocenenia. Mojim najväčším ocenením bola vždy dôvera občanov mojej obce, ktorú mi prejavili už päťkrát vo voľbách. Napriek tomu ma potešilo, že si moju snahu a výsledky všimli aj iní. Miesto, atmosféra a organizácia celej akcie bola na vysokej úrovni. Myslím si, že mnohí by sa od organizátorov mali čo učiť.

krátke správy

ZASADNUTIE PREDSEDNÍCTVA VIPA V ŠENKVICIACH

V dňoch 30. 11. - 1. 12. 2007 sa konalo v Šenkviaciach zasadnutie Predsedníctva OZ VIPA SK. Hlavným bodom programu bolo zavedenie dôslednej ochrany značky VIPA uzatvorením licenčných zmlúv so všetkými jej užívateľmi. K tejto téme, ktorá je v živote VIPA novinkou sa rozvinula rozsiahla diskusia. K hodnote tejto diskusie významne prispeli názory zástupcov tých regionálnych VIPA, ktoré prijali pozvanie na toto rokovanie. V závere sa schválila formulácia konečného znenia licenčnej zmluvy. Pri diskusii o tejto otázke vystúpila do popredia nutnosť zlepšenia komunikácie s regiónmi. Prakticky by sa to malo riešiť oživením činnosti Rady regiónov.

Ďalšou dôležitou témou bola otázka zastupovania VIPA v monitorovacích výboroch pre jednotlivé operačné programy a v rôznych celoslovenských komisiách a pracovných skupinách. Výstupom z tejto diskusie bolo prijatie závery, že povinnosťou každého zástupcu VIPA bude po každom zasadnutí bezodkladne informovať predsedníctvo, ale najmä svojho náhradníka, aby náhradník bol rovnako informovaný, ako samotný zástupca a mohol ho kedykoľvek plnohodnotne zastupovať.

Predsedníctvo zobralo na vedomie odstúpenie V. Kornerovej, H. Valentovej, J. Mikuškovej a A. Hradisej z členstva v Predsedníctve

a namiesto nich kooptovalo dňom 1. 12. 2007 Petra Kopeckého, Rozáliu Szálaj, Lindu Pončákovú a Katarínu Pjatakovú, ktorí sa tým stali novými členmi predsedníctva do najbližšej členskej schôdze.

Pre zvýšenie výkonnosti Predsedníctvo doplnilo svoje výbory takto:

- **Výbor pre životné prostredie:** J. M. Hronský (predseda), E. Porubánová, V. Petrášová, A. Verešpejová, M. Behanovská
- **Výbor pre advokáciu:** P. Kopecký (predseda), L. Hudák
- **Výbor pre propagáciu:** J. Šimeček (predseda), J. Liška, A. Veršpejová

Predsedníctvo ďalej schválilo nové znenie organizačného poriadku a jeho zverejnenie na www.vipa.sk

Text: L. Hudák
Foto: J. Šimeček

krátke správy

ZASADNUTIE V PODKYLAVE

Predsedníctvo OZ VIPA SK zasadlo v dňoch 25. - 26. januára 2008 v agropenzióne ADAM v Podkylave neďaleko Piešťan. Penzión, okrem príjemného prostredia a perfektných služieb, ponúkol účastníkom zasadnutie pohľad na moderne riadený podnik, orientovaný na agroturistiku. Pohľad o to zaujímavejší, že ho komentoval sám jeho riaditeľ pán Tlčík, ktorý zodpovedal na všetky otázky a naznačil smerovanie svojho podniku.

Samotné zasadnutie sa zaoberalo predovšetkým prácou výborov. Zlepšenie činnosti výborov významne ovplyvní efektívnosť celého predsedníctva tým, že materiály vopred odborne pripravené budú kvalitnejšie a ich schvaľovanie bude rýchlejšie.

Predsedníctvo sa zaoberalo aj problematikou komunikácie.

Propagácia navonok dostane nové, aktualizované prezentačné panely a komunikáciu vo vnútri siete VIPA bude riešiť Rada regiónov, pod vedením podpredsedu Ľ. Faltána.

Stanovený bol aj termín výročnej členskej schôdze na deň 10. apríla 2008. O mieste konania sa ešte rokuje.

Ďalším významným podujatím, ktoré sa na tento rok pripravuje bude V. zasadnutie Fóra VIPA. Jeho mottom bude Partnerstvo na vidieku. Rokovanie bude prebiehať v štyroch pracovných skupinách:

- Životné prostredie
- Cestovný ruch
- Rovnosť príležitostí
- Podnikanie na vidieku

Pozoruhodná bola účasť. Neprítomný bol len jediný člen predsedníctva.

Zasadnutie bolo spestrené nečakaným stretnutím s pani ministerkou Z. Kramplovou, ktorá sa so svojou suitou prišla do agropenziónu naobedovať. Pani predsedníčka to využila na krátky rozhovor o možnosti stretnutia na pôde ministerstva.

Text a foto: L. Hudák

súťaž o Ľuďoch s ľuďmi

☎ SÚŤAŽ O ĽUĎOCH S ĽUĎMI – CENA ZA PODPORU MIESTNEJ DEMOKRACIE

Porota hodnotila projekty 2. ročníka súťaže

Porota sa zišla 8. novembra 2007 o 8.00 hodine v kancelárii VOKA v Banskej Bystrici v zložení: Ing. Pavel Bendík, starosta obce Hrušov, PhDr. Milan Holub, šéfredaktor časopisu Verejná správa, dvojtýždenníka vlády SR, PhDr. Ing. Stanislav Konečný PhD., riaditeľ Inštitútu pre verejnú správu, Ing. Peter Medved', riaditeľ nadácie Ekopolis, Ing. Bohumil Olach, šéfredaktor Obecných novín, týždenníka miest a obcí, Mgr. Daniel Pitoňák, UNDP.

Porota na svojom zasadnutí hodnotila 14 projektov prihlásených do súťaže. Na základe bodovania a diskusie rozhodla, že do užšieho výberu, kde členovia poroty posúdia projekty priamo v obciach a mikroregiónoch, postúpí šesť projektov/aktivít:

V čase uzávierky časopisu porotcovia konajú prvé výjazdy k projektom. Výsledky súťaže budú uzavreté na prelome januára a februára. Šiesti nominovaní sa o svojom umiestnení dozvedia na seminári a slávnostnom odovzdávaní cien 3. marca 2008 v Banskej Bystrici, kde budú prezentovať svoje projekty.

Ak máte aj vy, milí čitatelia, záujem oboznámiť sa s najlepšimi projektami 2. ročníka súťaže O Ľuďoch s ľuďmi – cena za podporu miestnej demokracie, včas sa prihláste v kancelárii VOKA (kontakty v tiráži).

Víťazi získajú hodnotné ceny:

1. miesto:

Zahraničná študijná cesta pre 1 osobu (VOKA), víkendový pobyt v kúpeľoch pre 2 osoby (CpKP), ročné predplatné časopisu Verejná správa, vecná cena (Gamo, a.s., Banská Bystrica)

2. miesto:

Zahraničná študijná cesta pre 1 osobu (VOKA), víkendový pobyt v kúpeľoch pre 1 osobu (CpKP), ročné predplatné týždenníka Obecné noviny, vecná cena (Gamo, a.s., Banská Bystrica)

3. miesto:

Kurz z ponuky VOKA (VOKA), víkendový pobyt v kúpeľoch pre 1 osobu (CpKP), ročné predplatné týždenníka Obecné noviny, vecná cena (Gamo, a.s., Banská Bystrica)

Okrem zaujímavých cien, verejného ocenenia a prestíže, získavajú ocenení aj možnosť súťažiť v medzinárodnej súťaži a prezentovať svoju aktivitu či projekt a zároveň aj Slovensko na medzinárodnom fóre v Prahe v apríli tohto roku.

M. Heretová, VOKA

PREDKLADATEĽ:	NÁZOV PROJEKTU	OKRES
HOLIARE, OCÚ	Zriadenie verejného ihriska	KOMÁRNO
KAMENEC POD VTÁČNIKOM, OCÚ	Tvorba PHSR	PRIEVIDZA
LEVOČÁ, MSÚ + CPK	Stratégia regionálneho rozvoja	LEVOČÁ
MR DOMICA	Chránme si svetové prírodné dedičstvo Domicu	ROŽŇAVA
PRUSKÉ, OCÚ	Vox populi ... alebo spýtajme sa ľudí – Anketový spätno-väzobný systém a Komunitné plánovanie v obci Pruské	ILAVA
TRNAVA, MSÚ	Príprava a spracovanie PHSR mesta Trnava	TRNAVA

domáce projekty

INTEGROVANÉ MATERSKÉ CENTRÁ
NA VIDIEKU

Európsky sociálny fond

Čo je nové v našom Materskom centre DÚHA v Hľpe?

Pri príležitosti sviatku našich ratolestí „Dňa detí“ sme zorganizovali akciu pod názvom „Rozprávkový les“. Pozvali sme si medzi nás deti zo Základnej školy v Závadke nad Hronom, ktoré si pripravili kostýmy a rozprávky, ktorými naše deti zabávali. Ale samozrejme, aby to ani detičky nemali až také jednoduché, museli hádať o akú rozprávku ide. Okrem rozprávok sme hádali hádanky a spievali pesničky. Na akcii sa zúčastnili aj deti z materskej školy s pani riaditeľkou a učiteľkami a program doplnili veselými hrami a pesničkami, ktoré sa počas roka v škôlke naučili. Po skončení sme sa presunuli do materského centra, kde sme mali prichystanú menšiu hostinu pre deti.

Ďalšou vydatenou akciou bol výlet na Čiernohrónskú železničku, ktorá sa nachádza v Čiernom Balogu. Počasie nám vyšlo a atmosféra bola tiež príjemná. Nás starších upútala nádherná príroda a deti potešili zvieratka, ktoré mohli z vláčika vidieť, či to už boli kone, kravy, ovce a dokonca aj koza. Nakoniec sme sa zastavili aj na „automobilových pretekoch do vrchu“, ktoré sa v tom čase konali v Čiernom Balogu. Záver bol asi taký, že sa spustilo krupobitie a tak sme sa museli pobrať domov.

Kurz „Komunitný organizátor“ s pani Michaeľou Heretovou sa konal v dňoch 28. a 29.6.2007. Zúčastnilo sa ho osem žien z okolitých obcí, prevažne pracovníčky obecných úradov, ktoré boli s kurzom veľmi spokojné. Kurz zahŕňal písanie projektov, komunikáciu, organizovanie a zabezpečenie podujatia, propagáciu. Ďalšiu časť kurzu bola naplánovaná na október.

Kedže cesty dnes už nie sú také bezpečné, ako pred pár rokmi, rozhodli sme sa s mamičkami a s pani riaditeľkou z MŠ, že zorganizujeme pre deti „prednášku o doprave“. Išlo nám hlavne o to, aby sme deti poučili ako prechádzať bezpečne cez cestu a hlavne ukázať na to, aké nástrahy na nás číhajú, keďže malé deti si to ani neuvedomujú. Pozvali sme si pánov policajtov z Okresného úradu v Brezne, ktorí medzi nás radi zavítali.

Najskôr nám ukázali, ako sú vyzbrojení a čo všetko musia mať policajti so sebou, keď idú do výkonu. Ďalej sme sa rozprávali o situácii na cestách, ale aj mimo nich, a taktiež o tom, ako dodržiavajú plynulosť cestnej premávky, aby sa dopravné nehody stávali čo najmenej. Po skončení prednášky nám policajti dali nejaké hračky pre deti do MŠ.

V auguste sa konali preteky na bicykli, ktoré si zorganizovali mamičky. Aj keď by sa dalo povedať, že to boli preteky na „kolesách“, pretože niektoré deti mali kolieskové korčule, iné kolobežky a pod. Držali sme sa hesla „nie je víťaz ten kto vyhrá, ale ten kto sa zúčastní“ a tak si každé dieťa odnieslo domov okrem krásnych spomienok aj sladkú odmenu.

Dňa 28. 09. 2007 nás navštívila pani Angela Klimková z našej obce, ktorá našim mamičkám predstavila ručné práce a tradičné výšivky. Mladé mamičky už nemajú veľa príležitostí vidieť starodávne výšivky a maľby a preto jedným z našich cieľov bolo oživenie tradície našich starých mám, čo sa nám aj podarilo.

Dňa 27. 09. 2007 to bola beseda so stomatologičkou pani MUDr. Danou Lepkovou na tému „starostlivosť o detské zúbky“. Zúčastnilo sa jej 12 mamičiek a 10 detí. Aj keď v duchu som očakávala väčšiu účasť, nakoniec to celkom dobre dopadlo a hlavne veselo, pretože pani zubárka musela naše ratolesti prekríčať, čo si myslím, že nie je vôbec jednoduché. Najväčším potešením pre nás bolo, že mamičky si z besedy odniesli dobré rady a hlavne odchádzali spokojné.

Dňa 7.11. 2007 sa uskutočnila beseda s PhDr. Oľgou Jorčíkovou, riaditeľkou školskej pedagogickej poradne v Brezne na tému „Vyriešenie výchovných problémov“, ktorej sa zúčastnilo 8

domáce projekty

žien a dvaja oteckovia. Až na tejto prednáške sme si uvedomili, koľko chýb rodičia narobia vo výchove svojich detí. Na besede sa zúčastnila aj pani riaditeľka Materskej školy v Helpe pani Alžbeta Bartošiková.

V dňoch 16. a 17. 10. 2007 sa uskutočnilo pokračovanie kurzu „Komunitný organizátor“ s pani Michaelou Heretovou, ktorej sa zúčastnili pracovníčky obecných úradov z okolitých obcí. Kurz sme ukončili záverečnou prácou, teda vypracovaním projektu, podľa podmienok, ktoré boli dané pani Heretovou.

Jedným z najúspešnejších bol počítačový kurz, ktorý sa pre veľký záujem opakoval dvakrát a to v novembri a decembri, na ktorých sa zúčastnilo po 16 ľudí. Okrem základov WORDU a EXCELU sme sa naučili vyhľadávať na internete. Cieľová skupina zúčastnených sa pohybovala v staršej vekovej kategórii od 40 do 50 rokov. Zlaté ženy, ktoré sa s počítačom nestretli a majú veľkú chuť a elán na to, aby tieto kroky zvládli, keďže dnes už počítače a cudzie jazyky hýbu svetom

Dňa 5. decembra 2007 sme v spolupráci s obcou a materskou školou organizovali akciu „Mikuláš“. Zúčastnili sa na nej takmer všetky deti z obce spolu so svojimi rodičmi. Mikuláš prichádzal na koči spolu s čertom, anjelom a obrovským vrecom sladkostí. Deti privítali Mikuláša veľkým potleskom, nasledoval program, ktorí si pripravili škôlkári a školáci. Po nádhernom uvítaní im Mikuláš za spolupráce čerta a anjela rozdal balíčky. Pre

dospelých miestne aktivistky napiekli vynikajúce koláče a pagáče a na záver sa konala diskotéka, na ktorej sme sa všetci dobe zabávali.

Tesne pred Vianocami sme s mamičkami piekli v materskom centre medovníčky, ktoré sme si aj samé zdobili. Použili sme ich ako výzdobu na vianočný stromček v materskom centre a v materskej škole.

Tento rok prebehol veľmi rýchlo a hlavne bol úspešný. Úspešný hlavne tým, že sa naše materské centrum zariadilo pomocou občianskeho združenia VOKA a ESF, že sme si získali veľa mamičiek, detí, otcov a starých rodičov. Začína nám však trochu ťažší rok, kedy sa budeme musieť postaviť na vlastné nohy. Teraz to už nebude o tom, že niekto vybaví, zorganizuje, pripraví, musíme sa všetci zobudiť a hlavne chcieť. Chcieť niečo dosiahnuť a hlavne spoločnými silami udržať naše Materské centrum DÚHA.

Aktivity v materskom centre:

Pondelky patria rozprávkam, ktoré čítajú mamy. V utorok máme kariérne poradenstvo s Mgr. Milkou Lopusníkovou, snažíme sa pomôcť ľuďom zamestnať sa, pomáhame pri písaní podnikateľských zámerov, životopisov, žiadosti do zamestnania a pod. Streda patrí tancom a hrám s hudbou, ktorú vedie jedna z mamičiek a vo štvrtok sú to tvorivé dielničky

V našom materskom centre DÚHA to máme veľmi pestré. Chodia tu deti rôznych vekových kategórií, preto sa snažíme aj aktivity rozdeľovať podľa veku detí, ktoré sa tu momentálne nachádzajú. Avšak stane sa, že sme aj pomiešaní a vtedy sa snažíme rešpektovať tie najmenšie deti, aby ich tie staršie nejakým spôsobom nerušili a neublížovali im.

Mamičky si medzi sebou požičiavajú a vymieňajú rôzne detské časopisy, knihy o ľudovom liečiteľstve, o pečení, varení, zaváraní a pod. Taktiež si vymieňajú skúsenosti o deťoch, o ich chorobách a liečení, o nočnom budení a ani by ste neverili, koľko zaujímavých tém sa tu premieľa. Vždy sa tešíme každej novej mamine a dieťatku a budeme sa snažiť vylepšovať naše centrum, aby aj kroky ďalších mamičiek, ktoré nás ešte dosiaľ nenavštívili, smerovali k nám a aby sa tu cítili príjemne.

Andrea Čupková, vedúca IMC
DÚHA v Helpe

domáce projekty

IMC Kľúčik v Slovenskej Ľupči

Projekt sa pomaly blíži k záveru a my už hodnotíme, čo všetko sme zapojením sa do neho získali. Máme perfektné vybavenie, dostali sme úžasný štartovací balík od VOKA a predsa sú chvíle, keď je to málo. Veľa je totiž na ľuďoch a v nich samotných. Častejšie by mali chcieť. Chcieť sa zapojiť, ba možno sa aj zapriaťnuť do spolupráce a dobrovoľníctva, chcieť robiť niečo pre seba a svoje okolie, chcieť vedieť viac a chcieť obetovať kúsok svojho voľného času, aby vidieku dopriali hádam aj viac, ako znesie.

VOKA počas predchádzajúcich 16 mesiacov pripravila pre všetkých záujemcov, nielen pre mamy na materskej dovolenke, množstvo kurzov, zaujímavých besied, ako aj kariérne poradenstvo. Naše návštevníčky, i tí, ktorí len prešli popri nástenke IMC umiestnenej uprostred Ľupče, si mohli vybrať zo širokej ponuky kurzov, ba i sami niečo navrhnúť. Aj navrhli, aj čo-to chceli, aj prišli, inokedy zas nie.

Aktivity z projektu

V rámci motivačných besied sme u nás privítali pani Moniku Budovcovú z OZ Vydra z Čierneho Balogu. Svojou bohatou fotodokumentáciou rôznorodých aktivít či projektov nás presvedčila o tom, že sa naozaj dá na vidieku a najmä pre vidiek i pre nás samotných veľa urobiť.

Vidiecka líderka pani Elena Jankovičová, spoluzakladateľka OZ Cyklokub Poľana a neziskovej organizácie Komunikačné centrum v Detve, nám porozprávala „príbeh“ o tvorbe cyklotrás v 4 okresoch Banskobystrického kraja, zakladaní neziskovej organizácie, ktorá bez väčších problé-

mov funguje niekoľko rokov, či o mnohých iných aktivitách.

Smutnejšie bolo stretnutie s pani Gabrielou Zachovou z OZ Návrat. Priblížila nám život opustených detí, pocity, s akými vyrastajú, ale aj postupy pri adopcii, či pestúnskej starostlivosti, ako aj rozličné problémy, ktoré nastávajú pri osvojení si dieťaťa.

Najnižšiu účasť sme zaznamenali na besede s pani Alžbetou Gregorovou-Brozmanovou z banskobystrického Centra dobrovoľníctva, čo však prednášajúcu vôbec neprekvapilo. Jej vlastné skúsenosti i štatistiky poukazujú na nízky záujem verejnosti o témy dobrovoľníctva.

Prekvapením ale pre nás bola návštevnosť na besede s regionálnou koordinátorkou Únie materských centier pre Banskobystrický a Nitriansky kraj Ing. Katarínou Žarnovičanovou. Ako spoluzakladateľka MC v Zlatých Moravciach má dlhoročné skúsenosti s vedením MC a tak nám poradila aj v tom, ako môžeme našu činnosť ešte viac zatraktívniť, dobre spropagovať, kde všade možno hľadať zdroje na financovanie samotného MC, ako aj jeho rôznorodých aktivít.

Žasli sme nad čaro krásnymi šperkami Ing. Marty Filovej zo Žiliny i nad jej elánom a chuťou vyrábať tieto prenádherné veci, hoci sa k šperkárstvu dostala až ako dôchodkyňa.

Pripravili sme i kurz Podnikanie vo vidieckom cestovnom ruchu a agroturistike. Účastníčky – matky na MD, nezamestnané ženy, ktoré zaujala táto možnosť samozamestnania sa, ako aj zamestnané ženy, či podnikateľky, ktoré s týmto druhom živnosti v tom čase začínali, ocenili odborné vedomosti a praktické rady lektora Prof. Ing. Petra Patúša, PhD.

V jesenných mesiacoch to bol kurz Podnikateľský zámér a tvorba marketingovej stratégie s lektorkami Mgr. Emíliou Jányovou Lopusníkovou a Ing. Katarínou Ľaukovou. Bol určený najmä členkám OZ Pro Lipče (spolupartner v projekte), ktoré videli jednu z možností, ako financovať MC po skončení projektu, v založení výrobného družstva. Dozvedeli sa viac o podmienkach jeho založenia a venovali sa aj číslam - príjmom, výdavkom, cenotvorbe.

Na sklonku roka sme uskutočnili kurz Tvorivé dielne v teórii i praxi s lektorkou Mgr. Martinou Račkovou z Banskej Štiavnice. OZ-kárky si pod jej vedením vyskúšali množstvo zaujímavých techník - vyrábanie hračiek z látok, maľovanie na hodváb,

domáce projekty

batikovanie hodvábných šatiek v mikrovlnke, krakelovanie, deкупáž, navliekanie poolodrahokamových korálok na silon.

Počas kariérneho poradenstva s Mgr. Emíliou Jányovou Lopusníkovou sa mnohé mamy pripravovali na pracovný pohovor, zodpovedala im aj množstvo otázok týkajúcich sa samozamestnania, pomohla s vypracovaním podnikateľského zámeru.

Pracovníčky pre mamy...

Pozývali sme mamy na viaceré besedy s lekárkami, aby si vedeli so svojimi ratolesťami poradiť, keď doma vypukne súrodenecká žiarlivosť a záchvaty zlosti, aby sa oboznámili s prvými príznakmi alergie a tým, čo ju spôsobuje, tehotné už poznajú výsledky výskumov viacerých renomovaných psychológov, ktoré hovoria o dedičnosti hudobného nadania, či inteligencie dieťaťa, zoznámili sa aj s rôznymi mĺňnikmi vo vývine reči, možnosťami ich riešenia, ako aj rečovými peripetiami starších detí, neznáme pre ne nie sú ani urologické problémy, ktoré môžu ich deti postihnúť, diskutovali aj na stomatologickú tému v mesiaci zdravých zubov a po stretnutí s detským ortopédom sa už tak neobávajú vrodených, či získaných chýb pohybového aparátu.

Spolu s asistentkou IMC vyrábali nádherné vianočné aranžmány a pomohli jej aj s jesennou výzdobou priestorov.

... pre deti

To bola oslava ich veľkého sviatku, v septembri prevenčná akcia Rozmýšľaj!, ktorá sa konala za prítomnosti všetkých záchranných zložiek, v októbri Tekvicová paráda zaplnila naše priestory do posledného miestečka, počas adventu sme ich pozvali spolu s rodičmi na malé Mikulášske posedenie. A samozrejme pravidelné aktivity ako sú Tvorivé dielne a Rozprávkové predpoludnie.

Mamy mamám,...

Odovzdávajú svoje skúsenosti počas Tvorivých dielní, keď si pomocou vlastných rúk a svojej fantázie vyrábajú ozdoby do domácností, či rôzne darčkové predmety, ktoré sa predávajú v priestoroch IMC a v lupčianskom Turisticko-informačnom centre.

...pre deti

Pokračuje kurz pre predškolákov a žiakov I. ročníka Krajina slov a hlások, na ktorom sa zoznávajú so slabikami, dlžňami, mäkkými a inými „nástrahami“ slovenčiny. Nakúkajú do tajov slovenských riekaniiek, básní a pesničiek počas Hier s hudbou. A nadšením výskali aj na októbrovom Lampiónovom sprievode.

Zuzana Kováčová

IMC Slovenská Ľupča IMC Pastelka v Trnavej Hora

domáce projekty

Motivačné stretnutie s masérkou

Dňa 24. 10. 2007 sa v materskom centre Pastelka konalo motivačné stretnutie s masérkou, pani Marcellyovou. Mamičky sa mohli dozvedieť aké druhy masáží poznáme, ako masáž pomáha a či je výhodné pracovať (alebo podnikat) v tomto odbore. Atmosféra stretnutia bola veľmi príjemná a neformálna. Navyše sme sa s pani masérkou dohodli, že bude v priestoroch materského centra Pastelka poskytovať mamičkám a ženám výhodné masáže. To nás veľmi potešilo a preto chystáme pre ženy „wellness podvečery“ s masážou.

Hry s najmenšími

Veľmi sa tešíme, že do nášho materského centra začali chodiť ďalšie mamičky na materskej dovolenke s maličkými deťmi. Preto sme špeciálne pre nich vyhradili čas, kedy patrí celá Pastelka len im. S maličkými deťmi sa spolu hráme v gulôčkovom bazéne, učíme ich „bobačkovat“, či urobiť prvé krôčky. Odmenou za to nám sú krásne „štrbavé“ úsmevy ☺.

Špeciálne vianočné tvorivé dielne

Pri príležitosti konania sa Vianočných trhov v našej obci sme sa spolu s viacerými mamičkami rozhodli, že vyrobíme predmety s vianočnou tematikou, ktoré by sme mohli predat na Vianočných trhoch. A tak sme sa stretli na „špeciálnych vianočných tvorivých dielnach“ a to hneď dvakrát, v piatok 23. 11. 2007 a v stredu 28. 11. 2007. Nás v Pastelke veľmi tešilo, že o tvorivé dielne bol veľký záujem. Každý niečím pomohol. Mamičky vyrábali vianočné pohľadnice, červené čižmičky pre Mikuláša, či adventné vence. A detičky nám pomáhali pri zdobení perníčkov.

Na Vianočných trhoch bol o naše výtvory skutočný záujem. Snáď najviac ľuďom chutili krásne perníčky, ktoré sa predali do posledného kusa.

Veríme, že nielen z Vianočných trhov sa stane pekná tradícia, ale taktiež z našich vianočných tvorivých dielní.

Martina Cepláková, vedúca IMC

medzinárodná spolupráca

VOKA REALIZUJE PROJEKT ROZVOJOVEJ SPOLUPRÁCE V SRBSKU

VOKA od jesene minulého roku realizuje v spolupráci so svojimi partnermi – Sudwind Agentur Rakúska a Edukacioni Centar, Leskovac, Srbsko projekt podporený z programu RPP - Regional Partnership Programme.

RPP je program, ktorý pred tromi rokmi iniciovali Platformy mimovládnych rozvojových MVO z Rakúska, Českej republiky, Maďarska, Slovenska a Slovinska. Cieľom programu je posilniť kapacity a podporiť rozvojovú spoluprácu a sieťovanie medzi organizáciami krajín prímajúcich rozvojovú pomoc a členov platform MVO, ktoré boli iniciátormi vzniku programu.

Program je financovaný prostredníctvom ADA, Rakúska rozvojová agentúra, ktorá znáša 70% výdavkov, ministerstvami zahraničia z jednotlivých krajín (u nás MZV SR) 20% a podporenými MVO 10%.

Cieľom projektu VOKA je predovšetkým posilniť kapacity aktérov vidieckeho rozvoja na národnej, regionálnej a miestnej úrovni predovšetkým v oblasti integrovaného rozvoja vidieka a to prístupom zdola – nahor.

Nosnými aktivitami projektu sú národný seminár, zostavenie tréningových materiálov, tréning trénerov a štúdijná cesta.

Národný seminár sa uskutočnil 22. januára 2008 v Novom Sade. Hlavnou témou seminára bolo predstaviť ideu integrovaného rozvoja vidieka a diskutovať o možnostiach implementácie v Srbsku.

Seminár podporilo aj Ministerstvo poľnohospodárstva, lesníctva a vodného hospodárstva Srbskej republiky, regionálna vláda autonómnej provincie Vojvodiny, ako aj UNDP Srbsko.

Prezentácie boli zamerané na predstavenie plánov rozvoja vidieka z pozície ministerstva (Susana Djordevic), ako aj prezentáciu úspešne realizovaných projektov v Srbsku, Rakúsku a na Slovensku.

Na konferencii sa zúčastnilo viac ako 50 účastníkov reprezentujúcich inštitúcie zo všetkých sektorov, ako aj reprezentanti medzinárodných inštitúcií.

Katarína Kubiňáková

medzinárodná spolupráca**ŠKOLENIE EURÓPSKÝCH
ANIMÁTOROV PARTNERSTIEV**

Medzinárodný projekt TEPA, koordinátorom ktorého je VIPA, vznikol ako iniciatíva ľudí a organizácií pôsobiach v medzinárodnej sieti PREPARE a ďalších organizácií aktívnych v rozvoji vidieka vo Višegradských štátoch a vo Švédsku.

Partnerskými organizáciami VIPA sú:

- Centrum pro komunitní práci střední Morava, CZ
- Environmental Partnership Organisation, PL
- Polish Rural Forum, PL
- Cooperation Fund Poland, PL
- CELODIN – Central European Local Development Information Network, HU
- Slovenian Rural Development Network, SLO
- Federation of Swedish Rural Economy and Agricultural Societies, SWE

Projektovou manažérkou projektu je Andrea Lelovics a koordinátorkou odbornej skupiny je Jela Tvrdoňová. Obe zastupujú VIPA.

V nových členských štátoch existuje potreba po miestnych animátoroch – po ľuďoch, ktorí hrajú kľúčovú úlohu v tvorbe miestnych partnerstiev, hľadani riešení miestnych problémov a získavaní európskych finančných prostriedkov.

Úloha animátora miestneho partnerstva je

komplexná a vyžaduje celú radu zručností. Projekt TEPA má za cieľ vytvoriť školiace osnovy pre školiteľov miestnych animátorov v partnerských štátoch. Tieto materiály – ktoré budú obsahovať vytlačený, 150 stranový manuál a didaktické DVD – budú založené na najlepších skúsenostiach zapojených štátov. Materiál sa bude zameriavať na tri hlavné témy:

- Strategické plánovanie
- Zapojovanie verejnosti na vidieku
- Využívanie miestnych zdrojov

V rámci projektu sa uskutočnia aj dva pilotné tréningy pre 25 účastníkov (5 z každého štátu). Zo Slovenska môžeme tak mať 10 účastníkov.

Tréningy budú päťdňové. Ich súčasťou budú tak teoretické prednášky, ako aj cvičenia a študijné návštevy konkrétnych organizácií a následné diskusie o prípadových štúdiách. Účastníci budú mať možnosť získať nové informácie a poznatky z našich susedných štátov, kontaktovať zahraničných odborníkov a kolegov. Naším dlhodobým cieľom je, aby prostredníctvom týchto tréningov vznikli aj nové partnerstvá.

Prvý tréning sa uskutoční v Maďarsku a Slovensku v dňoch 4. - 10. februára 2008 a druhý tréning bude na Slovensku, v Čechách a Poľsku 31. marca až 6. apríla 2008.

Cieľovou skupinou tréningov sú aktívni ľudia z vidieckych oblastí. Podmienkou je dobrá znalosť anglického jazyka (školenie bude prebiehať v angličtine) a prax v práci rozvoja vidieka. Náklady spojené s účasťou na školení sú plne hradené z projektu.

Ak máte záujem o tréningy, informujte sa na webových stránkach VIPA, alebo priamo u projektovej manažérky: Andrea Lelovics, lelovics@dcj.sk.

Viac informácií nájdete na webových stránkach projektu www.partnershipanimators.eu.

Text a foto: Andrea Lelovics

medzinárodná spolupráca

MOJE POCITY Z ÚČASTI NA PROJEKTE TEPA

Polnohospodárska krajina v Slovinsku

Na projekte TEPA v Slovinsku a Maďarsku som sa zúčastnila s cieľom obohatenia mojich poznatkov a skúseností z riadenia rozvoja vidieka, lokálnej a verejnej participácii i strategického plánovania.

Teoretické znalosti nám poskytli školitelia z krajín Maďarsko, Slovinsko, Poľsko, Česká republika a Slovensko. „Dobrymi príkladmi za praxe“ sme sa inšpirovali osobnou návštevou miest Razkrižje, Polana, Zalacsany, i Zala distriktu. Keďže sa tréningu zúčastnilo viacero expertov z rôznych krajín, bolo zaujímavé pri riešení zadáných úloh a cvičení pozorovať prístup a spôsob ich pohľadu na problematiku. Za pozitívne na tomto projekte som považovala snahu ľudí rôznych národností a profesií nájsť efektívne spôsoby znižovania regionálnych disparít riadením zdrojov, dlhodobým plánovaním, a aktívnym zapájaním obyvateľov. Celý týždeň sme pracovali ako zmiešané skupiny, kde sme rozvinuli nielen partnerské, ale aj kamarátske vzťahy. Mojou účasťou som dospela k názoru, že v riadení rozvoja územia je potrebné mať nielen dostatok znalostí, empirie, ale nesmie chýbať i odvaha na inovatívne zavádzanie rozvojových aktivít. Výmena medzinárodných skúseností umocnila tieto pocity a pripojilo sa k tomu niekoľko návrhov na nadviazanie spolupráce, hlavne s českými miestnymi akčnými skupinami.

Za negatívum z môjho pohľadu som považovala mnoho teoretických prednášok, ktoré síce mali štruktúru potrebných informácií, ale z hľadiska ve-

novaného času potreli u mňa účinok. Je to však veľmi individuálny pocit, keďže v rámci mojich predošlých štúdií boli tieto teórie bohatou súčasťou. Nie je to však kritika, len konštatovanie, ktorým podotýkam, že na strane druhej boli dané výklady v jazyku anglickom, čo napokon obohatilo moju slovnú zásobu.

Záverom môžem poznamenať, že moja zvedavosť pred týmto školením viedla hlavne k lokálnej a verejnej participácii. Zaoberala som sa otázkami „Ako je možné čo najlepšie vtiahnúť obyvateľov do verejných procesov, čo urobiť pre ich vyšší záujem?“

Odpoveď po opisovanom týždni znie: „pokračovať ďalej ako sme začali, tak ako to robíme“, ale výsledky sa nedostavia po roku, či dvoch. Trpezlivosť a inovatívnosť nesmie byť pritom opomenutá. Všetky miesta, ktoré sme navštívili pracujú na riešení lokálnych problémov v spolupráci s obyvateľmi už niekoľko rokov.

Preto, ak chceme zmeniť sociálnu a ekonomickú situáciu v riešenom území, musíme v prvom rade neustále pracovať s ľuďmi, ktorí v ňom žijú.

Katarína Pjataková, CPK Levoča

Slovinsko, Jerusalems.

Na miesto tréningu prichádzame večer, je takmer jarné počasie, kvety kvitnú, zem vonia. Miesto, ktoré vybrali organizátori je neuveriteľné – nepamätám sa, kedy som videl vo „východnom bloku“ tak udržiavanú vidiecku krajinu s tak silným charakterom. Malebne kopcovitá krajina s terasovitými vinohradmi, v údoliach potoky a lesíky, na kopcoch samoty a dedinky s kostolmi, pri cestách staré stromy, prakticky žiadne ploty (!) a upravené tradičné domy, takmer žiadny odpad. Na prvý pohľad vidieť, že táto oblasť žije – nielen z nejakých dotácií – ale z úcty k tradíciám, z práce a znalostí miestnych ľudí, z ich ochoty spolupracovať. V podobnom duchu sa niesli aj tréningy, prezentácia miestneho starostu, ktorý je hlavným ťahúňom rozvoja, aj nadväzujúce návštevy v teréne (archeologický skanzen, kováč, remeselná

dieleň), ktoré jasne ukázali, čo to znamená ozajstná spolupráca.

Maďarsko, Zalacsány a okolie

Tu je prostredie trochu inakšie, je vidieť, že sa jedná o znevýhodnený región s vysokou nezamestnanosťou a prestarnutým obyvateľstvom. Preto je práca samospráv a miestnych partnerstiev viac zameraná na pomoc starým a chudobným, na podchytenie mladých vzdelaných ľudí a ich návrat domov, na vytvorenie podmienok pre fungovanie miestnych iniciatív, na zlepšenie kvality života miestnych ľudí. Zaujímavé bolo oboznámenie sa s koncepciou komunitnej starostlivosti o sociálne slabých a starých ale aj program „návratu domov“ študentov po skončení škôl. No a pre mňa osobne bola veľmi zaujímavá návšteva Ekologického centra v maličkaj obci Dötk, kde sme videli budovu postavenú tradičnými a j modernými, dôsledne ekologickými postupmi. Toto centrum slúži ako demonštračná ukážka pre deti, študentov, stavbárov a verejnosť, z ktorej si môžu vziať príklad doma. Držím im palce!

Štefan Szabo, Sosna, Košice

Tréningový program TEPA je zameraný na prípravu ľudí pre prácu na vidieku. Som rada, že som ho absolvovala. Profesionálni lektori a tréneri sa venovali témam spolupráce a partnerstiev, vidieckym zdrojom, plánovaniu jeho rozvoja. Dostali sme komplex užitočných informácií, teoretických ale aj praktických, ktoré budeme v práci na vidieku aplikovať. Účastníci programu a atmosféra, v ktorej sa celý tréning niesol, boli výborné, prostredie nádherné. Veľmi zaujímavé, inšpirujúce a poučné boli aj príklady práce na vidieku, ktoré sme videli, zažili aj ochutnali priamo v teréne Slovenskej aj Maďarskej krajiny. Byť v polohe návštevník – konzument bol pre mňa zaujímavý zážitok. Zážitky z „Neolitického dediny Gradišče“, z remeselnej dielne RDU Pomelaj a samozrejme aj iných miest, boli pozoruhodné. Inšpirovali ma pre tvorbu turistických produktov a programov v Čiernom Balogu. Tu vidím miesto pre moje uplatnenie – vyhľadávať ľudí a zdroje, hovoriť spolu o potrebách a tiež spoločne plánovať, správne sa nasmerovať a hľadať schodné cesty, vtaiahnuť ľudí do spoločných aktivít, aby sme tak dosiahli synergický efekt. Vieme o bohatstve vidieka, o jeho hodnotách, ktoré sú v ňom často ukryté, a nie všetky dostatočne využité. Verím, že vedomostne vybavená z tréningu TEPA budem pri práci pre náš vidiek prospešná.

Zuzana Sitarčíková, Vydra, Čierny Balog
foto: Katarína Pjataková

V dňoch 5. - 9. 2. 2008 som sa zúčastnila tréningového programu vrámci projektu TEPA.

Už šesť rokov pracujem pre VYDRU, ktorá pôsobí v Čiernom Balogu. Pre rozvoj vidieka realizujeme aktivity hlavne v oblasti vidieckeho turizmu, ktorého významnou súčasťou je aj práca s dobrovoľníkmi.

Dávno som sa naučila, že dobre sa pracuje s tými, ktorí „vedia“ a „chcú“. Na vidieku však musíme pracovať s tými, ktorí často nevedia aj keď chcú. No naučila som sa ešte jednu dôležitú vec o práci s ľuďmi – a to, že ľudia z vidieka vedia niekedy omnoho viac. Tu je pár príkladov – hoci nie sú historici, poznajú svoje historické korene, tradície; hoci nie sú biológovia, vedia veľa o pôde, bylinkách, kvetoch alebo stromoch, hoci nie sú zoológovia, o zvieratká sa vedľa vzorne postarajú a využijú ich. Takto by som mohla pokračovať ďalej... Vidiek je špecifický a práca v tomto prostredí si vyžaduje špecifický prístup, vedomosti a zručnosti.

Návšteva archeologického skanzenu v Slovensku

etický kódex

OCHRANA ZNAČKY VIPA

Motto:

„S verejnou mienkou, ktorá je proti vám, nemôžete uspieť. S verejnou mienkou, ktorá je vám naklonená, nemôžete prehrať“

Abraham Lincoln

Pri plnení poslania VIPA – zlepšovanie kvality života na vidieku – je veľmi dôležité, aby organizácie tvoriace sieť VIPA mali dobré meno a dobrú povesť. Bez toho by nebolo možné očakávať, že štátne orgány budú brať vážne naše pripomienky, že občania vidieka budú dôverovať riešeniam, ktoré im navrhujeme a že získame dostatočne početnú a významnú členskú základňu, ktorá podporí naše snaženia. A napokon s dobrým menom súvisí aj priazeň verejnej mienky, ktorej význam stručne a výstižne charakterizuje výrok Abraháma Lincoln, použitý ako motto tohto článku,

Avšak, pri zvyšovaní počtu členov sa nemožno vyhnúť situáciám, keď si niektorý člen alebo členská organizácia neuvedomí význam dobrého mena a prejaví nežiadúcu ľahkovážnosť vo svojom správaní alebo pri plnení daného slova. Preto bolo nutné urobiť opatrenia, aby slovné spojenie „Vidiecky parlament“ mohlo byť použité v názve len takej organizácie, ktorá sa zmluvne zaviazala dodržiavať dobré meno VIPA. Rovnaká ochrana platí aj pri používaní nášho loga – známeho, detskou rukou nakresleného slniečka, ktoré sa usmieva zo všetkých dokumentov VIPA. Prakticky sme túto ochranu docielili zabezpečením uvedených práv podľa zákona o ochranných známkach.

V zmysle právneho poriadku Slovenskej republiky, právo k používaniu ochranných známk, môžu nadobudnúť len subjekty, ktoré uzatvoria s majiteľom práv tzv. licenčnú zmluvu, ktorá stanovuje podmienky poskytovania práv Tieto podmienky sú veľmi jednoduché. V podstate stačí dodržiavať Etický kódex VIPA, ktorý obsahuje len všeobecne akceptované morálne zásady, takže jeho dôsledné dodržiavanie by nemalo byť žiadnym problémom. A tak licenčné zmluvy zabezpečujú nielen ochranu dobrého mena našim organizáciám, ale aj pocit hrdosti všetkým členom na ich príslušnosť k združeniu, ktorého konanie je a ostane v súlade s morálnymi princípmi.

Text: L. Huddák

Ilustračné foto: archív

NÁVRH VZDELÁVACÍCH AKCIÍ NA ROKY 2008 - 2009

Vzdelávací výbor OZ VIPA SK pripravil pre všetkých členov VIPA vzdelávacie akcie z okruhov, ktoré sa bezprostredne týkajú rozvoja vidieka. Uvedené prednášky sú už s lektormi predbežne dohodnuté:

- **Lokálny rozvoj z pohľadu územného plánovania**, Ing. Arch. Alžbeta Sopiřová, CSc. – Fakulta architektúry STU
- **Lokálny rozvoj a kultúrne dedičstvo**, PhDr. Viera Dvořáková – Pamiatkový úrad SR – predbežne dohodnuté
- **Lokálny rozvoj a problémy životného prostredia**, RNDr. Zita Izakovičová, CSc. – Ústav krajiny ekológie SAV – predbežne dohodnuté
- **Lokálny rozvoj a lokálna ekonomika**, Doc. Ing. Jozef Tvrdoň, CSc. – Národohospodárska fakulta EU
- **Lokálny rozvoj a vzdelanostný a kvalifikačný rast**, PhDr., Ing. Stanislav Konečný, CSc. – Inštitút verejnej správy
- **Lokálny rozvoj a rodová rovnosť**, Ing. Viera Petrášová, CSc. – Národné lesnícke centrum – predbežne dohodnuté

Lubomír Faltán

Predseda Vzdelávacieho výboru

domáce projekty

SÍDLISKOVÁ KAMPAŇ ZAUJALA

(Tlačová správa, 19.12.2007)

Projekt, ktorého realizáciu podporila Nadácia INTENDA, vznikol ako výsledok dlhodobej spolupráce medzi OZ TATRY a základnou školou na ulici Letnej v Poprade.

Jeho hlavným cieľom bolo podchytiť mladých ľudí z tejto školy pre vykonávanie dobrovoľníckych aktivít v prospech komunity.

Vybraní žiaci školy vytvorili pracovný tím, ktorý mal byť nositeľom jednotlivých aktivít. Z pôvodne prihlásených 27 žiakov školy sa napokon vykryštalizovalo 18 skvelých dobrovoľníkov.

Členovia tímu boli na 3-dňovom terénnom pobyte zameranom na problematiku odpadov v Zájezovej – Polomoch a absolvovali 4 dvojhodinové semináre na témy: „Ako viesť kampaň na verejnosti“, „Povedzme to ďalej – rovesnícke vzdelávanie“, „Ako sa pozeráť na krajinu?“, „Maňagment malých projektov“, ktoré mali posilniť ich odborné vedomosti a zručnosti.

Pracovný tím školy zapojil 96 žiakov školy do medzinárodnej kampane „Clean up the World“, v rámci ktorej žiaci vyčistili úsek rieky Poprad medzi mestami Svit a Poprad.

Ďalej OZ TATRY pripravilo pre ZŠ Letnú v Poprade 6800 informačných letákov „Neseparujte sa! – Separujte s nami“ a rovnomennú interaktívnu hru.

Pracovný tím roznáša letáky metódou „od dverí k dverám“ na najväčšom popradskom

sídlisku Juh s cieľom zvýšiť mieru separácie jednotlivých komodít, ktoré sú súčasťou tuhého komunálneho odpadu. Roznos letákov do popradských domácností má zatiaľ veľký úspech, aj keď je pre mladých ľudí extrémne časovo náročný. K 30.11.2007 pracovný tím odpracoval 250 osôb, absolvoval stovky rozhovorov s obyvateľmi sídliska a rozniesol približne 35 % z celkového množstva letákov. Konečný predpoklad dobrovoľníckeho vkladu tejto aktivity je 720 dobrovoľníckych hodín.

Niektoré vyjadrenia členov pracovného tímu k danej aktivite:

„Zatiaľ z toho máme dobrý pocit. Celkom sa nám

to páči, až na niektorých občanov, ktorí neboli veľmi prívetiví.“ (Becková, Ruššinová, 9. A)

„Chceme sa pričiniť o zvýšenie vedomostí občanov Popradu ohľadom separácie odpadu.“ (Topolský, Kačmár, 9. A)

„Je to fajn. Rád sa rozprávam s ľuďmi a hlavne keď viem, že ide o dobrú vec.“ (Olekšák, 9. A)

„Bolo to zatiaľ celkom dobré, lebo bola veľká sranda, keď sme súťažili, kto rozniesie viac letákov.“ (Vanečko, 9. A)

„Celkom dobrý pocit, až na pár ľudí.“ (Gašpariková, 7. C)

„Páčilo sa mi to. Hlavne reakcie väčšiny ľudí boli dobré.“ (Skokanová, 8. A)

„Je to celkom fajn vec. Dokonca je pri tom i zábava. Zisťujem, že niektorí ľudia sú milí a opačne.“ (Halmiová, 8. B)

„Mali sme trochu strach, ale potom to bolo fajn.“ (Lehotzky, Orolín, 8. B)

„Mal som trochu strach, či nás niekto nevykričí alebo niečo podobné.“ (Karkuliš, 8. B)

Počas „Dňa otvorených dverí“ (18. 11. 2007), kedy na ZŠ Letnej v Poprade vrcholila „Enviroje-seň“, zrealizovali pre verejnosť infostánok o odpa-

domáce projekty

doch. Tu informovali návštevníkov o odpadovej hierarchii (minimalizovanie, opätovné používanie, separovanie - recyklácia, kompostovanie, skládkovanie a spaľovanie).

Ako uviedol jeden z členov pracovného tímu: „Každý návštevník infostánku musel správne zatriediť náhodne vybraný druh odpadu (použili sme kartičky z interaktívnej hry „Neseparujte sa! – Separuje s nami.“). Celý tento deň bol koncipovaný tak, že návštevníci školy absolvovali 14 stanovišť s rôznym zameraním (3 boli zamerané na environmentálnu výchovu). Po úspešnom zvládnutí úlohy na každom stanovišti sa mu do kartičky, ktorú obdržal pri vstupe vpísalo jedno písmenko ústredného hesla „Envirojesene“ (Neseparujte sa!). Celá akcia mala u verejnosti veľmi pozitívny ohlas.“

Členovia pracovného tímu realizujú aj tzv. rovesnícke vzdelávanie, ktoré predstavuje modernú a veľmi efektívnu formu vzájomného odovzdávania si informácií a poznatkov medzi mladých ľudí. Členovia pracovného tímu projektu „odučili“ na domovskej škole 14 hodín rovesníckeho vzdelávania, kde formou besedy a interaktívnej hry odovzdávali mladším spolužiakom svoje vedomosti o problematike odpadov. Začiatkom decembra svoje lektorské schopnosti ponúkli všetkým školám v meste Poprad.

Celkový dobrovoľnícky vklad tímu zo ZŠ Letnej dosiahne minimálne 1 118 dobrovoľníckych hodín, čo pri vynásobení mzdou 60,- SKK/hodinu predstavuje nefinančný spoločenský prínos 67 080, - SKK.

Mgr. Rudolf PADO
predseda a projektový manažér OZ TATRY

aktuálne oznamy

OZNAM FÓRA DONOROV

Fórum donorov oznamuje všetkým svojim partnerom, že od 1. februára 2008 platí ich nová kontaktná adresa:

Fórum donorov
Hlavatého 10
811 03 Bratislava

Telefónne a e-mailove adresy zostávajú nezmenené.

Fórum donorov je asociácia popredných organizácií, ktoré poskytujú granty tretím osobám. Snaží sa o zvýšenie transparentnosti a efektívnosti využitia finančných prostriedkov prúdiacich do neziskového sektora. Od roku 2006 existuje pri Fóre donorov aj Klub firemných darcov, ktorého členovia majú skúsenosti v oblasti transparentného a systematického darčovstva.

www.klubfiremnýchdarcov.sk
www.darcovskasms.sk

Lenka Ilanovská, SDF Executive Director

životné prostredie

ŠEŠ KROKOV K ČISTEJŠEJ KRAJINE

Vytváranie nelegálnych skládok odpadov v krajine predstavuje závažný environmentálny a spoločenský problém. Environmentálny rozmer tohto problému má podobu znečisťovania vody, pôdy a poškodzovania vizuálneho vzhľadu krajiny. Spoločenský rozmer predstavuje akceptácia takéhoto správania sa zo strany značnej časti verejnosti.

Krok prvý

Ak ste vlastníkom, správcom alebo nájomcom akejkoľvek nehnuteľnosti, oznámte akékoľvek uloženie odpadov na vašej nehnuteľnosti obvodnému úradu životného prostredia a obci (§ 18. ods. 6 zákona o odpadoch). Toto oznámenie realizujte písomne.

Týmto oznámením si splníte zákonom danú povinnosť a zabránite efektu „malá kopa pýta viac“. Vo všeobecnosti totiž platí, že občania a organizácie nelegálne ukladajú odpady predovšetkým na „tradičné miesta“ a na miesta, kde majú pocit, že tieto pozemky nikomu nepatria, nie sú v starostlivosti a pozornosti ich majiteľov.

Krok druhý

Ak ste akoukoľvek osobou pohybujúcou sa v krajine, napr. turista, cyklista, ..., zbavte sa svojej ľahostajnosti k priestoru ktorým sa pohybujete, aj keď k nemu nemáte majetkový vzťah.

Odfotografovanie nelegálnej skládky odpadov a napísanie si niekoľkých poznámok o lokalite vám zaberie niekoľko minút času, ale spoločenský efekt vášho záujmu o krajinu je veľmi významný.

Príslušnej obci a obvodnému úradu životného prostredia následne písomne oznámte – pošlite podnet na porušenie ustanovení zákona o odpadoch – každú nelegálnu skládku odpadov, ktorú ste zaznamenali. Podnet zašlite doporučeným listom alebo podajte cez podateľňu (kópiu si nechajte potvrdiť).

V podnete predovšetkým uveďte: Dátum, kedy ste nelegálnu skládku objavili. Miesto, kde sa skládka nachádza (je dobré priložiť kópiu mapy s vyznačením miesta alebo náčrtok lokality). Ak máte možnosť, tak nelegálnu skládku aj odfoto-

grafujte. Jej veľkosť (napr. 2 x 3 metre, alebo 3 m³) a druh odpadu (komunálny odpad, nebezpečný odpad, napr. batérie z automobilov, obrazovky z počítačov, obaly z pesticídov, lieky a pod.).

Konanie obvodného úradu životného prostredia je determinované § 18 ods. 7) až 10) zákona o odpadoch a musí viesť k likvidácii nelegálnej skládky pôvodcom odpadu, vlastníkom nehnuteľnosti (za istých okolností definovaných zákonom), obcou (ak ide o komunálne odpady) alebo obvodným úradom životného prostredia.

Krok tretí

Ak ste obyvateľom akéhokoľvek mesta či obce, všimajte si, akým spôsobom obec alebo mesto zabezpečuje činnosť na úseku odpadového hospodárstva. Nelegálne skládky odpadov sú často výsledkom nedostatočnej logistiky odpadového hospodárstva (počet nádob a ich rozmiestnenie v priestore mesta či obce, zlá organizácia separovaného zberu napr. nízka frekvencia zvozu vyseparovaných zložiek zo zberných bodov, nedostatočná, prípadne žiadna či príliš formálna osвета obyvateľov a pod.).

Všimajte si predovšetkým, ako sa vaše mesto (obec) postavili k nasledovnému:

Každá obec (mesto) je povinná zabezpečiť podľa potreby, najmenej dvakrát do roka, zber a prepravu objemných odpadov na účely ich zhodnotenia alebo zneškodnenia, oddelene vytriedených odpadov z domácností s obsahom škodlivín a drobných stavebných odpadov (§ 39 ods. 3) písm. b) zákona o odpadoch). Za týmto

účelom môžu mestá a obce zriaďovať aj stále zberné dvory.

Podľa zákona o odpadoch je od 1. 1. 2006 zakázané zneškodňovanie, t. j. spaľovanie alebo skládkovanie, biologického odpadu, ktorý je súčasťou komunálneho odpadu (§ 18 ods. 3) písm m) zákona o odpadoch). Obce a mestá sú povinné zriaďovať kompostoviská. Obyvatelia vlastníci pozemok so záhradkou alebo v záhradkárskej osade, môžu tento druh odpadu kompostovať.

Od 1.1.2010 sú obce povinné zaviesť separovaný zber papiera, plastov, kovov, skla a biologicky rozložiteľných odpadov (§ 39 ods. 14) zákona o odpadoch). Pripravuje sa vaša obec (mesto) na túto skutočnosť, napr. postupným zaobštrávaním a rozmiestňovaním kontajnerov na jednotlivé zložky separovaného zberu, informačnou kampanou?

Akým spôsobom a nakoľko konkrétne je zadefinované nakladanie s komunálnymi odpadmi a drobnými stavebnými odpadmi, separovaný zber odpadov ... vo všeobecne - záväznom nariadení obce (VZN)? Je realita v obci (meste) v súlade s VZN? Je VZN v súlade so zákonom o odpadoch?

Pokúša sa vaša obec (mesto) získavať finančné prostriedky z Recyklačného fondu (<http://www.recfond.sk>)? Aké osvetové, propagačné, informačné a represívne opatrenia vykonáva obec (mesto) pre predchádzanie vytvárania nelegálnych skládok odpadov, zvyšovanie miery separácie jednotlivých zložiek odpadov z TKO a pod.

Ak ste nespokojný s konaním na úseku odpadového hospodárstva, tak napíšte svoje stanovisko vedeniu obce či mesta a žiadajte nápravu.

Ako občan však máte aj povinnosti vymedzené § 39 zákona o odpadoch – musíte sa zapojiť do systému zberu komunálnych odpadov, podľa zavedeného systému užívať zberné nádoby a pod.

Krok štvrtý

Ak ste primátorom, starostom, poslancom obecného či mestského zastupiteľstva ..., skúste si osvojiť „Nikto nerobí väčšiu chybu ako ten, kto nerobí nič v presvedčení, že to málo, čo urobiť môže, je bezvýznamné“ od Edmunda Burkeho.

Zázraky sa dejú v iných ríšach, nie v tej pozemskej. Tu sa o zázrak treba pričiníť. Nikto preto od vás nečaká zázraky, ale vašu pasivitu a nezáujem o tému ocenia iba falošní voliči, ktorým stačia

raz za štyri roky párky a pivo. Tých ostatných iba znechutíte a vráti sa to nielen vám, ale aj mestu či obci v podobe vzrastajúceho nezáujmu ľudí o veci verejné. Prejav tohto nezáujmu má podobu rozbitých lavičiek, zdevastovaných detských ihrísk, zlomených stromov ..., má podobu sťahovania sa do iných miest a obcí. Najcennejším našim „zdrojom“ nie sú pritom peniaze, ale ľudia!

Krátkodobým populizmom voči nesprátnym občanom sa taktiež nedajú dosiahnuť dlhodobé náročné ciele. Každá zmena správania sa ľudí vyžaduje vytrvalú, systematickú, nie vždy príjemnú prácu, odvahu, istú dávku vizionárstva a spojenie sa s ľuďmi, ktorým na riešení problému záleží.

Dôležitým pravidlom je: „Nerobte všetko sám!“, aj keď spravujete obecný či mestský rozpočet. Sú ľudia a organizácie s oveľa vyššou vnútornou motíváciou a nasadením, know – how ..., než akým disponujete vy.

Spojenectvo a podporu hľadajte na školách, v mimovládnych organizáciách, u aktívnych jednotlivcov. Im venujte váš čas, záujem a finančné prostriedky. Dohodnite si pravidlá „hry“. Zmena sa dostaví.

Spojenectvo hľadajte aj v širšom regionálnom kontexte. Je ekonomicky nemysliteľné, aby si každá obec zabezpečovala logistiku odpadového hospodárstva sama. Budúcnosť patrí spájaniu sa obcí do špecializovaných združení pre zber a separáciu odpadov, s medziskladmi vyseparovaných zložiek, spoločnými informačnými a propagačnými stratégiami, motivačnými programami pre obyvateľov, atď.

životné prostredie

Nepodceňujte propagáciu! Naozaj nestačí rozmiestniť kontajnery na separovaný zber a myslieť si, že „ľudia na to prídu.“ Žiaľ, väčšina ľudí sa nezaoberá tým „ako veci fungujú.“ Práve táto strategická chyba môže spôsobiť, že aj v meste s dokonalými podmienkami pre separovanie odpadov sú výsledky separácie žalostné.

Za propagáciu taktiež nepokladajte malý článok či oznam v mestskom či obecnom spravodaji „utopený“ uprostred množstva iných správ, článkov, výsledkov miestnej futbalovej ligy.

Efektívna propagácia akéhokoľvek zámeru má mať jasnú komunikačnú stratégiu, má byť oddelená od iných správ, vecná, názorná (texty s obrázkami), dlhodobá a pokiaľ si to okolnosti vyžadujú využívajúca rôzne komunikačné stratégie na rôzne cieľové skupiny.

Pre propagáciu vášho zámeru môžete využiť informačné letáky, obecný či školský rozhlas, obecné noviny či školský časopis, aktivity typu „od dverí k dverám“, informačné stánky, reklamné spoty (dnes ich pre miestne potreby zhotoví každý slušný videoamater s fantáziou) vysielané v mestskej televízii a pod.

Že to všetko niečo stojí? Áno. Aké sú však ekonomické a environmentálne externality nefunkčného separovaného zberu? Koľko finančných prostriedkov vynakladáte ročne na likvidáciu nelegálnych skládok odpadov či odstraňovanie znečistenia verejných priestranstiev?

Garantujem vám, že plnofarebný informačný leták, formátu A4, v náklade 10 000 ks, vytlačený na recyklovanom papieri, ktorý pripravil kvalitný

grafický dizajnér, vás bude stáť aj s dopravou k dverám do 15 000 korún. Je to veľa či málo?

Ďalšia moja rada znie: „Nez nechucujte ľudí!“ Ak ste už zaviedli separovaný zber, ak sa vám informačnou kampaňou podarilo pobláznit ľudí, nie je nič horšie pre stratu dôvery, než plné, nepravidelne vyvážené kontajnery s vyseparovanými zložkami, neustále zmeny v rozmiestnení kontajnerov a pod. Uvedomte si prosím, že ak sa už ľudia rozhodli separovať, je to prejav ich dobrej vôle. Nemajú však chuť a čas kontajnery hľadať, prípadne sa zaoberať ich preplnenosťou.

Podľa môjho názoru, každé stanovište napr. priestor pred bytovkou „X“, by malo obsahovať kompletnú škálu kontajnerov na separovaný zber. Neočakávajte od ľudí, že plastové obaly vložia do kontajnera pred bytovkou „X“ a papier pôjdu vložiť do kontajnera, ktorý stojí o 200 metrov ďalej pri bytovke „Y“. V tak ideálnom svete nežijeme.

Plné kontajnery prezrádzajú ľuďom, že váš prístup k separovanému zberu v meste (obci) je formálny, zrejme iba vynútený platným zákonom. Ľudia cítia „kde a komu chýba srdiečko“.

Predchádzajte a vysvetľujte fámy. Poznáte ich: „Je to zbytočne separovať, aj tak to všetko zospý dokopy a vyhodí na skládku“, „Všetko sa aj tak spaľuje.“ ...

Dlhodobó éterom šírené fámy zničili povest nejedného človeka a pochovali nejednu skvelú myšlienku. Nenechajte klebetami pochovať tu vašu. Na každú pochybnosť ľudí trpezlivo, zrozumiteľne a vecne reagujte.

A nakoniec, zbavte predstavy, že zmena sa dostaví akosi automaticky a netreba do nej investovať žiadne materiálne, finančné či ľudské prostriedky, že problém sa rieši jeho odsúvaním na „lepšie časy“, prehliadaním a pod.

Krok piaty

Ak ste podnikateľ, tak minimálne sa od vás očakáva, že nie ste „zdrojom“ vytvárania nelegálnych skládok odpadov. Nie z dôvodu trestnoprávnej roviny takéhoto konania, ale z dôvodu vzrastajúceho významu uplatňovania „spoločenskej zodpovednosti firiem“ v sociálnej a environmentálnej oblasti.

Rozšírenou verziou takéhoto prístupu je videnie problému ako príležitosti, t. j. uplatňovanie k prírode šetrných postupov vo výrobnom procese,

životné prostredie

administratívnom procese či napr. v procese poskytovania služby, samozrejma separácia odpadov zamestnancami, environmentálne obstarávanie výrobkov a služieb, finančná, materiálna a logistická podpora environmentálnych aktivít vlastných zamestnancov či zástupcov miestnej komunity (jednotlivcov, občianskych združení).

Všetky tieto činnosti môžu mať z dlhodobého hľadiska strategický význam pri obchodných rokovaniach so zahraničnými partneri, zapájajú sa do medzinárodných sietí biznisu, ktoré zdieľajú isté spoločné hodnoty, vízie a pod.

Krok šiesty

Ak ste novinár, váš príspevok k riešeniu tohto problému je jasný: „Píšte, fotografujte, filmujte, hovorte ...“

Problém väčšinou nezaniká tým, že o ňom prestanú novinári referovať. Skoro vždy pokračuje, prehlbuje sa, nabaľuje na seba nové súvislosti a dopady ... , aj keď nie je práve mediálnym hitom.

Novinári z novín, časopisov, televízií a rozhlasu majú obrovskú moc. Ich názor, intenzita a frekvencia jeho uplatnenia, nielen často pomáha problém riešiť, ale dokáže ovplyvňovať aj verejnú mienku.

Novinári z novín, časopisov, televízií a rozhlasu majú moc urobiť z akejkoľvek témy ústrednú tému a majú moc akúkoľvek tému mediálne pochovať.

Všetci novinári sú však zároveň občanmi tejto krajiny, súčasťou tejto spoločnosti, preto by sa dalo očakávať, že téma vytváranie nelegálnych skládok odpadov v krajine bude ich dlhodobou ústrednou témou.

Mgr. Rudolf PADO
Predseda a projektový manažér OZ TATRY

Kontakt:

Občianske združenie TATRY
KEMI 627/5, 031 04 Liptovský Mikuláš
Tel.: 044/553 10 27, mobil: 0903 028 364
E – mail: oztatry@slovanet.sk
http://www.ekokompas.host.sk

prístup LEADER

25

INTEGROVANÝ PRÍSTUP A VYUŽITIE VIACERÝCH ZDROJOV. LEADER PLUS.

„Ženy v líderstve – príprava vhodných kurzov pre vidiecku komunitu“, zostavené na základe podkladov Leader magazín 2/2005

Základné údaje o MAS:

Krajina: Írsko
Región: Severný Kork a juhovýchodný Limerick
Názov MAS:
Ballyhoura Development Limited
Počet obyvateľov: 56 000
Výmera: 1.430 km²

Téma:

„V Írsku, tak ako v mnohých ďalších krajinách EU, ženy stále zarábajú menej ako muži v tých istých profesiách, nie sú dostatočne zapojené v rozhodovacích orgánoch a len ťažko dosahujú vysoké pozície vo svojich profesiách. Aj toto bol dôvod, prečo sa skupina žien stretla a rozhodla

prístup LEADER

pripraviť a absolvovať tréning – „Ženy v líderstve“. Uvedený tréning odhalil vyššie uvedené a poskytol nástroje pre podporu zamestnania žien a ich aktívnu účasť v rozvoji komunít.“

Integrovaný prístup

Ballyhoura Development Limited ako organizácia pre rozvoj vidieka vznikla v roku 1989.

Svojou pôsobnosťou pokrýva územie severného Korku a juhovýchodného Limericku. Cieľom organizácie je diverzifikovať ekonomickú základňu oblasti, zlepšiť kvalitu života obyvateľov prostredníctvom rozvoja komunít, vzdelávania a tréningu v ekonomickom rozvoji prostredníctvom spracovateľských aktivít vrátane výroby potravín, informačných komunikačných technológií a vidieckeho turizmu.

Okrem účasti na programe Leader Plus však organizácia riadi aj iné programy a projekty vrátane programu sociálnej inklúzie (ESF), národného programu rozvoja vidieka (Írsky národný „Leader“), projekt – Vidiecka sociálne schéma (Írsky vlád), opatrenie Životaschopné hlasy rovnosti.

Posledný uvedený program je podporovaný írskym národným oparením pre podporu rovnosti žien, ktorý je zameraný na zlepšenie príležitostí pre ženy v Írsku a zvýšení ich podielu na rozhodovaní v dobrovoľných, komunitných ale aj štátnych inštitúciách, v situácii, keď ich potenciál nie je plne využitý. Cieľovými skupinami tohto programu sú rôzne skupiny žien, podnikateľky, farmárky, ženy vo verejnom a štátnom sektore, ženy v politike, rôzne ženské siete, nezamestnané

ženy, ako aj ďalšie špecifické skupiny, napríklad ženy z národnostných, etnických alebo sociálnych menšín. Program Leader Plus na druhej strane má za cieľ podporovať vidiecke ženy a podporovať rast kvality ich života.

Oba programy sa spojili na úrovni projektu v konkrétnej podobe ako tréningový program „Ženy v líderstve“ realizovaného zároveň aj prostredníctvom opatrenia „Tréning pre ženy“ miestnej rozvojovej stratégie Leader Plus.

Všetko sa začalo počas dvojdnového workshopu „Ženy a participácia“, ktorý odhalil bariéry, s ktorými sa ženy stretávajú keď sa chcú podieľať na rozvoji komunít a v podnikaní a ktorý zároveň navrhol potenciálne stratégie zvýšiť účasť žien v uvedených oblastiach.

Z tohto pohľadu bolo skutočne problematické navrhnúť obsah a štruktúru kurzu tak, aby bol naozaj užitočný a reflektoval požiadavky žien. Aj preto sa realizovali interview s jednotlivými ženami ako aj so skupinami žien, ktoré doplnili informácie získané počas workshopu.

Výslednou požiadavkou žien bolo obísť tradičné usporiadanie a výuku v triedach a tiež mať dostatok času počas tréningu na jeho aktivity. Výsledkom bolo zostavenie 10 modulového formálne akreditovaného kurzu, ktorý sa realizoval počas 8 mesiacov s využitím interaktívne a veľmi praktického prístupu. Súčasťou kurzu boli aj také aktivity, ako individuálne kariérne poradenstvo, alebo príprava pre program podpory zamestnaní založených na využití počítačov. Kurz sa realizoval v Kilmallocku a mal 15 účastníčok.

Výsledky projektu

Projekt mal minimálne dva výrazné výsledky:

- Pomohol ženám alebo vrátiť sa do práce, alebo funkčne postúpiť v ich existujúcom pracovnom zaradení, alebo založiť si vlastný podnik
 - Zároveň podporil účasť žien v rozvoji komunít – jednak v oblasti prípravy a realizácie širokého spektra rozvojových aktivít ale aj v oblasti zvýšenia ich účasti na rozhodovacích procesoch
- Konkrétne výsledky projektu možno zhrnúť nasledovne:**
- Dve ženy získali vedúce pozície (predsedu a asistenta) v komunitných sieťach, ktoré sú súčasťou samosprávnych štruktúr
 - Jedna žena sa stala členkou Okresného komunitného dobrovoľníckeho fóra
 - Jedna žena sa stala zakladajúcou členkou ná-

prístup LEADER

rodnej organizácie „Ženy v akcii za rovnoprávnosť“

- Dve ženy sa zamestnali na plný úväzok
- Štyri ženy postúpili funkčne v zamestnaní

Najväčším úspechom kurzu ale bolo, že bol zostavený na základe požiadavky samotných žien a pritom reflektoval ich potreby. Pestré zloženie účastníčok tiež prispelo ku kvalite kurzu a umožnilo diverzitu názorov, skúseností a informácií.

Významnou skúsenosťou bolo poznať, že problémy žien sa líšia a nemôžu byť generalizovateľné, rovnako ani postupy, metódy a riešenia.

Kurz viedol aj k novým aktivitám – bola vznesená požiadavka na realizáciu ďalších kurzov, ako „Mentoring žien v zamestnaní“, „Ženy v rozhodovaní“. Účastníčky sa stále stretávajú a vytvorili si vlastnú sieť, ktorá je zároveň aj poradnou skupinou pre prípravu aktivít a projektov zameraných na účasť žien.

Záver

V príprave a realizácii vzdelávacieho projektu „Ženy v líderstve“ sa stretli dva programy – Program Životaschopné hlasy a program Leader Plus, ktoré sa vzájomne doplnili a umožnili integrovanú podporu vidieckych žien. Integrovaný prístup vo využití zdrojov je cestou poskytovania koordinovaného prístupu, ktorý vylúči zbytočnú duplicitu využitia zdrojov a úsilia. Projekt podporený aj s Leader Plus takto nielenže ovplyvnil život zúčastnených žien ale zároveň vytvoril aj modelové situácie pre riešenie účasti vidieckych žien na verejnom živote a ich aktívnej účasti na skvalitnení ich vlastného života.

Jela Tvrdoňová, VOKA

ľudová tvorivosť

POHĽAD ĽUDOVEJ UMEĽKYNE ZA REMESELNÍCKYM ROKOM 2007

27

Som človek, ktorý sa ľudovému umeniu a remeslu venuje viac ako 20 rokov a tak je samozrejme, že mám prehľad o mnohých remeselníckych jarmokoch na Slovensku i v zahraničí, či už ako účastníčka alebo ako človek ktorý sleduje a tak vie posúdiť akou cestou za toto obdobie prešli. Niektoré jarmoky sa zlepšili, iné zhoršili a veľa nových vzniklo. Niektoré mestá a mestečka vytvárajú úžasné podmienky pre ľudových umelcov, iné chcú na nás len naplniť svoje mestské pokladnice, neuvedomujúc si, že nie sme priekupníci ale ľudia, ktorí tvoria ľudovú kultúru.

Veľmi pozitívne hodnotím mesto Trnavu s jej tradičným jarmokom, kde vybraní remeselníci dostanú mestský stánok a honorár ktorým si uhradia ubytovanie, dopravu, stravu.

Dobre hodnotím aj dedinku Hrušov, kde počas „Hontianskej parády“ všetkých bezplatne ubytujú, dajú stánky. Za niekoľko rokov sa v dobrom rozrástol jarmok v Pukanci a tiež Prievidzi. Mesto dalo vyrobiť rovnaké stánky, ktoré vytvárajú úžasnú atmosféru. Tak isto je to v Detve počas Podpolianskych slávností. V Čiernom Balogu počas fašiangov, kde tiež poskytujú stánky a obed. Samozrejme jedinečným je jarmok v Kežmarku, ktorý sa nedá hodnotiť inak ako výnimočný jarmok. Sú aj iné, za ktoré patrí organizátorom veľká vďaka. Mrzí ma, že radvanský jarmok sa v minulom roku pokazil, čo je škoda. Z môjho pohľadu ľudoví umelci

ľudová tvorivosť

mali byť na hlavnom námestí a nie na tržnici, kde bolo o polovicu menej ľudí. Možno by mohlo mesto pouvažovať aj nad tým, aby nevyberalo od ľudových umelcov finančné prostriedky. V iných mestách umelci dostanú aspoň príspevky za ukážky ich práce.

Možno sa na mňa niektorí budú hnevať, ale mám taký názor, že umelci by mali mať lepšie podmienky pretože robia typickú ručnú robotu. Sú to napr: maliari na sklo, rezbári, perníkári, krasličári, slamienkári, drotári, keramikári, ktorí točia hlinu, umelci ktorí vyrábajú paličkovanú čipku či šúpoľové bábiky a, samozrejme, výrobcovia výrobkov z kože a košíkari.

Tí v poslednej dobe vymierajú a mladí nechcú robiť, lebo tzv. remeselníci nakúpia plné autá košíkárskeho tovaru v Poľsku a predávajú ho na slovenských remeselníckych jarmokoch ako svoj výrobok. Sú samozrejme lacnejšie ako ručne vyrobené od našich košíkárov.

Treba len dúfať, že všetci tí, ktorí pripravujú tradičné remeselnícke jarmoky, budú uvažovať trpezlivo a vytvárať nám ľudovým umelcom dobré podmienky, aby tak remeslá prekvitali a mohli sa s nimi pyšiť vo svete, lebo naši ľudoví umelci sú v porovnaní s inými krajinami jedineční. Mám taký pocit, že väčšinou si nás v zahraničí vážia viac ako doma. Rada by som sa mýlila.

*Vaša krasličiarica
Ľudmila Bátorová*

Európska únia a vidiek

ŠANCA PRE TRADIČNÉ VÝROBKYPRIAMO Z FARMY

Nový balík nariadení Európskeho spoločenstva o hygiene potravín, ktoré sú platné od 1. 1. 2006, ponúkajú, vďaka svojej flexibilita, nové možnosti zachovania tradičných a regionálnych výrobkov a to aj napriek veľkej odlišnosti podmienok jednotlivých regiónov EÚ.

Napriek tomu v nových členských štátoch, zvlášť v Českej republike a na Slovensku, sa objavuje práve opačný trend a farmári, ktorí spracovávajú svoje produkty priamo na farme, sú konfrontovaní so sprísnenou národnou úpravou európskej legislatívy.

Títo podnikatelia sú významným potenciálom pre udržateľnosť a rozvoj vidieka, pretože v regiónoch, odkiaľ sa obyvatelia väčšinou odsťahovávajú kvôli nedostatku pracovných príležitostí, zaisťujú ďalšie pracovné miesta a predajom hotových produktov, namiesto surovín, zvyšujú vlastné príjmy. Väčšinou následne opäť investujú vo vidieckych oblastiach, ktoré sú inak významne závislé na dotáciách.

To je dôvod, prečo nová legislatíva EÚ zámerne poskytuje pomerne veľký manévrovací priestor, ktorý si každý členský štát mal prispôbiť vlastným špecifickým podmienkam tak, aby sa pri zachovaní vysokej kvality a bezpečnosti potravín popri veľkých priemyselných producentoch uplatnili aj malí producenti, hospodáriaci väčšinou na rodinných farmách.

Z pôvodného zámeru sa však zamýšľaná flexibilita v národnej interpretácii vytráca a stavia sa voči malým spracovateľom z rodinných fariem reštriktívne.

Následkom toho dochádza k javu, že zatiaľ čo v jednom členskom štáte (napr. Francúzsko, Taliansko) je možné za určitých podmienok potraviny vyrábať, v inom (napr. Slovensko, Česko, Nemecko) je v tých istých podmienkach výroba zakázaná. Napriek tomu, je možné v predajnej sieti zakúpiť si výrobok importovaný z členského štátu s tolerantnejšou národnou legislatívou aj v

príslušných členských štátoch, takže pôvodný zámer prísnejšej národnej legislatívy chrániť spotrebiteľa pred tzv. rizikovým tovarom zlyháva.

Pôvodný zámer novej európskej legislatívy

a aj stav jej súčasnej realizácie bol predmetom rokovania na stretnutí zástupcov združení, zväzov a štátnych inštitúcií z jednotlivých členských štátov spolu s členmi Európskeho parlamentu a Európskej komisie v novembri 2007 v Bruseli.

Z názorov prítomných vyplynulo, že individuálne posúdenie a následné schválenie určitého spracovateľského podniku by malo byť na základe možných rizík, t.j. u veľkých prevádzok, ktoré dodávajú svoje produkty širokému okruhu spotrebiteľov, musí byť kontrola logicky prísnejšia. V nových členských štátoch sa však v tomto smere doposiaľ nerobí rozdiel a malé a drobné prevádzky musia plniť rovnaké kritériá ako veľké, čo je pre ne kvôli obmedzeným investičným možnostiam nedosiahnuteľné a to aj pri finančnej pomoci z dotácií.

Napriek dodržiavaniu systému HACCP (analýza kritických kontrolných bodov) ktorý by ma preniesť zodpovednosť z kontrolných orgánov na producentov, jedná sa často len o ďalšie administratívne namiesto skutočného uľahčenia. Zamestnanci veterinárnej správy by sa mali dostať z primárnej pozície kontrolórov do pozície poradcov. K tomu je potrebné, aby získavali špeciálne znalosti týkajúce sa aj malých a drobných prevádzok, pretože sa v minulosti stretávali (počas štúdií a pri výkone svojej práce) predovšetkým s veľkými spracovateľskými prevádzkami. Nedokážu si predstaviť, že sa požadovaná hygiena a bezpečnosť potravín dá dosiahnuť aj iným spôsobom, akým to riešia veľké spracovateľské podniky a tak pre istotu všetky ostatné nepovolí,

často s argumentom, že budú Bruselom sami kontrolovaní a nemôžu si to vziať na zodpovednosť. Preto bude Komisia (SANCO) rovnako ako v prípade Cross Compliance pripravovať vzdelávanie špeciálne pre kontrolné úrady, aby si zvýšili odborné znalosti a boli žiadateľom o oválnu pečiatku skutočne nápomocní.

Spotrebiteľia vo všetkých členských štátoch žiadajú čím ďalej tým viac regionálne a lokálne produkty so svojou špecifickou chuťou.

Cieľom EÚ nie je produkcia univerzálneho produktu s rovnakými parametrami od Portugalska až po Estónsko, ale naopak, mnohostrannosť a zachovanie originálnych receptúr pri dodržiavaní základných princípov hygieny a bezpečnosti potravín, ktoré však nespočívajú vo výške kachličiek, či počte bezdotykových batérií, ale

Európska únia a vidiek

v zodpovednom správaní sa všetkých osôb, ktoré prídu do styku s potravinou od vidiel až po vidličku.

Dr. Eva Porubánová

CLIKVIDUJE NOVELA ZÁKONA O ZDAŇOVANÍ LIEHU VÝROBCOV BYLINNÝCH KVAPIEK?

Zákon č. 105/2004 Z. z. upravuje zdaňovanie liehu spotrebnou daňou a jeho novelou colný úrad zaraďuje výživové doplnky s obsahom alkoholu pod kódom kombinovanej nomenklatúry ako alkoholické nápoje.

Novelizáciou zákona č. 105/2004 Z. z. platnou od 1. 1. 2007 predajca, ktorý predáva výživové doplnky s obsahom alkoholu, je povinný mať povolenie colného úradu na predaj „alkoholických nápojov“ a podávať colnému úradu mesačné hlásenie o pohybe „alkoholu“ vo firme.

Rodinné firmy, ktoré pestujú a spracovávajú liečivé rastliny v systéme ekologického poľnohospodárstva, vyrábajú bylinné výťažky zväčša v objeme 50 ml a v koncentrácii 25%-27% alkoholu a ročne tak spotrebujú približne tisíc litrov absolútneho liehu. Výživové doplnky s obsahom alkoholu sú podľa platnej legislatívy alkoholické nápoje a ako také sa môžu vyrábať len v daňovom sklade, kde môže byť len lieh v tzv. pozastavení dane a prevádzkovateľ daňového skladu je povinný strpieť stálu prítomnosť zamestnanca colného úradu v daňovom sklade. To v praxi znamená, mimo iného, napr. vysoké finančné náklady na stálu prítomnosť správcu dane v objekte výrobcu.

Novelou zákona o spotrebnej dani z liehu sa neúmerne zvýšili aj administratívne nároky na predajcov, ktorí odmietajú podávať mesačné hlásenia a riskovať pokuty, ak ich načas neodovzdajú, a tak niektorí producenti prišli až o 80% odberateľov.

V návaznosti na tieto problémy sa vynára naliehavá požiadavka odpovedať na otázky:

- Prečo výživové doplnky s obsahom alkoholu, ktoré sú schválené Ministerstvom zdravotníctva a sú určené na podporu zdravia, zaraďuje colný sadzovník medzi alkoholické nápoje,

- Prečo malý živnostník, ktorý spotrebuje na výrobu svojich bylinných výťažkov za rok jednu desatinu dennej produkcie výrobné liehu, spadá pod takú istú legislatívnu úpravu ako liehovar,
- Prečo nie je možné vyrábať bylinné výťažky z už okolkovaného liehu bez zbytočnej byrokracie,
- Prečo sa na náš trh môže dodávať neokolkované balenie s objemom 0,05 litra, keď v členských štátoch EÚ je možné dodávať neokolkované balenie s objemom 0,1 litra,
- Prečo predajcovia musia podávať mesačné hlásenia o predaji bylinných kvapiek, keď menšia predajňa predá napr. dve balenia bylinných kvapiek za mesiac, čo prakticky predstavuje 0,024 litra liehu ?

Dr. Eva Porubánová

Cenník inzercie v časopise Naš vidiek

► **1/4 strana**
500,- Sk

► **1/2 strana**
1.000,- Sk

► **celá strana**
1.500,- Sk

Pre členov OZ VIPA SK
zľava vo výške 25 %

občianska participácia**PRIPOMIENKA K NÁVRHU ZÁKONA
O SPOLKOCH**

OZ VIPA SK sa, ako jedna z prvých organizácií, pridalo k podpore hromadnej pripomienky k návrhu zákona o spolkoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (č. materiálu KM-246/VI-2007)

Hromadnú pripomienku zásadnú odoslali mimovládne neziskové organizácie Ministerstvu vnútra SR v súlade s článkom 10 Legislatívnych pravidiel vlády.

Podstatou pripomienky bola požiadavka stiahnuť návrh zákona ako celok z legislatívneho procesu a nepredkladať ho na rokovanie vlády SR.

Dôvody tohto postoja sú, že :

- zákon v zmysle predkladaného návrhu umožňuje spolku vyvíjať činnosť len za účelom vzájomnej prospešnosti svojich členov, pričom mnohé súčasné občianske združenia vykonávajú činnosť na prospech iných subjektov alebo vecí a nielen na vzájomnú prospešnosť svojich členov. (Okrem toho niektoré združenia vykonávajú monitoring dodržiavania ľudských práv štátnymi orgánmi, sledujú stav životného prostredia, analyzujú vývoj spoločnosti a p. Týmto organizáciám navrhovaný zákon bráni existencii lebo obmedzuje okruh činností, ktoré môžu realizovať. a budú teda musieť nevyhnutne zaniknúť. Osoby, ktoré sa v nich v súčasnosti združujú, tak štát pripraví o ich ústavné právo združovať sa.)
- vylučuje poľovnícke združenia spod pôsobnosti tohto zákona, čo je diskriminačné vo vzťahu k ostatným spolkom.
- núti spolky vyberať od svojich členov členské príspevky, čo je tiež v rozpore so združovacím právom
- diskriminuje osoby mladšie ako 18 rokov v práve byť člen prípravného výboru spolkov,
- neprimerané povinnosti v oblasti hospodárenia spolkov sú prísnejšie ako ekonomické opatrenia, ktorým podliehajú obchodné spoločnosti. (povinnosť auditu a podvojného účtovníctva)

- neprimerane zasahuje do práva na ochranu osobných údajov. určitých členov spolkov
- zakladá neprimeranú a neodôvodnenú kontrolu zo strany štátu,
- ukladá neprimerané a likvidačné sankcie (pokiaľ vo výške 10.000,- Sk, rozpustenie spolku), bez možnosti reálnej obrany zo strany postihovaného spolku,
- núti predkladať každoročne výročnú správu, čo bude pre mnohé spolky so žiadnym alebo minimálnym obratom neprimerane obťažujúce až likvidačné
- zavádza povinné označenie „spolok“ pre všetky organizácie čo je nezrozumiteľné, zbytočné, a spôsobí administratívne problémy a finančnú záťaž

*Text: L. Hudák
Foto: J. Šimeček*

agrárna politika

◉ VÝZNAM A DÔLEŽITOSŤ POĽNOHOSPODÁRSTVA K TRVALO UDRŽATEĽNÉMU ROZVOJU VIDIECKYCH OBLASTÍ.

Udržateľný rozvoj vidieka je mimoriadne dôležitou témou pre sociálny a ekonomický Slovenska. Dôležitosť vidieka charakterizuje skutočnosť, že v Slovenskej republike je 85% územia definované ako vidiecke. Podiel vidieckeho obyvateľstva na celej populácii štátu je 43,5%.

Životné podmienky obyvateľstva a udržateľnosť hospodárskeho života vo vidieckych oblastiach sú do značnej miery ovplyvňované prítomnosťou poľnohospodárstva a jeho ekonomickou výkonnosťou. V tomto smere sú badateľné regionálne diferencie. V poľnohospodársky najproduktívnejších regiónoch poľnohospodárska aktivita vytvára významný podiel zamestnanosti a vidieckej ekonomiky. V iných, najmä silne industrializovaných oblastiach predstavuje poľnohospodárstvo komplementárny prvok vo využití disponibilných produkčných zdrojov, hlavne pracovnej sily a jej hlavné spoločenské prínosy sú v udržiavaní prírodných zdrojov a prostredia pre sídelné, rekreačné a výrobné funkcie územia.

Na Slovensku možno mnohé vidiecke regióny označiť ako výrazne zaostávajúce. Sú to okresy s vysokou mierou nezamestnanosti, nízkou hustotou obyvateľstva, relatívne vysokým podielom zamestnanosti v poľnohospodárstve a negatívnym demografickým vývojom. Okrem toho, v týchto regiónoch sú aj veľmi nízke investície a mzdové príjmy obyvateľstva sú výrazne nižšie ako je celoslovenský priemer.

Rozhodujúcim strategickým rámcom agrárnej politiky SR po roku 2000 je európsky model multifunkčného poľnohospodárstva. Tento model predpokladá okrem iného i úlohy, ktoré poľnohospodárstvo vykonáva v prospech celej spoločnosti, ako je ochrana a zveľaďovanie prírodných zdrojov, udržiavanie kultúrneho rázu krajiny, zachovanie zamestnanosti a vidieckej štruktúry osídlenia. Európsky model zodpovedá prírodným a spoločensko-ekonomickým podmienkam Slovenska, pretože rešpektuje obmedzenú dostupnosť produktívnych prírodných zdrojov, najmä pôdy, ekologické a kultúrno-spooločenské limity intenzifikácie produkcie, typ a hustotu osídlenia krajiny. V súlade s týmito intenciami je ale nutné zdôrazniť, že poľnohospodárstvo sa musí stať súčasťou širšej mnohoovetvovej stratégie hospodárskeho rozvoja vidieka. Inými slovami povedané politika udržateľného rozvoja vidieka sa stáva súčasťou agrárnej politiky ako významnej časti národného hospodárskej politiky. Budúcnosť vidieckeho priestoru bude vo všeobecnosti závisieť od ekonomickej reštrukturalizácie a od možností vytvorenia pre obyvateľstvo na vidieku pracovné príležitosti.

Poľnohospodárstvo má pritom objektívne predpoklady preto, aby na vidieku prispievalo k zmierňovaniu problému nezamestnanosti. Vytvára pracovné príležitosti, ktoré sú rovnomerne rozptýlené v území, čo znamená že zabezpečuje udržanie osídlenia aj v odľahlých oblastiach mimo urbanizačných centier. Po druhé, môže poskytnúť zamestnanosť ľuďom, ktorí majú z objektívnych dôvodov zníženú priestorovú mobilitu (napr. ženy v období starostlivosti o rodinu).

Agrárna politika (spolu s celkovou hospodárskou politikou štátu) má na rozvoj vidieka nezanedbateľný vplyv nielen v produkčnej optike (potravinová dostatočnosť), ale aj napr. pri obnove a udržiavaní prírodných zdrojov, kultúrneho a hos-

podárského potenciálu vidieckej krajiny, a ďalších tzv. mimoprodukčných faktoroch. Poľnohospodárstvo zabezpečuje trvalú životaschopnosť vidieka, vrátane krajinyotvorby, v komplexe jeho ekonomických, sídelných, environmentálnych a rekreačných funkcií, posilňovanie udržateľného ekonomického potenciálu vidieka, zachovanie kultúrneho dedičstva vidieka a udržanie historickej štruktúry osídlenia a infraštruktúry vidieka.

Pokles prosperity respektíve úpadok poľnohospodárskej aktivity má pre regionálnu ekonomiku a životaschopný vidiek nepriaznivé dôsledky. Zdanlivým ušetrením prostriedkov na podporu poľnohospodárstva sa následne zvýšia požiadavky na transfery do sociálnej oblasti a podpory regionálneho rozvoja.

Pre ilustráciu uvádzame hlavné možné dôsledky degresívneho vývoja poľnohospodárstva na základe pozorovania zmien v slovenských vidieckych regiónoch:

- ▶ ústup podnikateľských aktivít súvisiacich s poskytovaním výrobných služieb pre poľnohospodárstvo, dodávok výrobných prostriedkov a obchodovaním s poľnohospodárskymi výrobkami
- ▶ zhoršenie verejnoprospešných služieb zabezpečovaných samosprávami vidieckych obcí pre oslabenie ich príjmovej základne a tiež pre zhoršenie technickej kapacity miestnych dodávateľov týchto služieb (napr. zimná údržba ciest)
- ▶ zhoršenie občianskej vybavenosti sídel (osobné

služby, zásobovanie dennými potrebami, dopravná obsluha), pre úbytok kúpyschopného dopytu

- ▶ narastajúca devastácia poľnohospodárskeho pôdneho fondu a degradácia vidieckej krajiny v týchto ohrozených regiónoch,
- ▶ ďalšie prehĺbenie regionálnych disparít s dôsledkami na sociálnu inklúziu vidieckeho obyvateľstva a tým i zvýšené problémy v celkovej sociálnej kohézii spoločnosti,
- ▶ zvýšenie nákladov štátu a verejných rozpočtov na sociálne dôsledky zvýšenej vidieckej nezamestnanosti a zhoršovania životných podmienok vidieckych regiónov, zníženie spotrebiteľského dopytu vidieckeho obyvateľstva a tým i následne zhoršené podmienky pre individuálne podnikanie na vidieku v porovnaní s urbanizovanými regiónm.
- ▶ možné dosahy na spracovateľský priemysel (nedostatok surovín, strata miestnych trhov) s následkami pre regionálnu zamestnanosť a ekonomiku.

Všeobecne sa akceptuje názor, že poľnohospodárstvo je chrbticou vidieckej ekonomiky a že:

- ▶ vytvára dopyt po tovaroch a službách, je teda základom pre rozvoj podnikania v príslušných hospodárskych odvetviach a formovanie miestnych a regionálnych trhov
- ▶ poskytuje rôznorodé pracovné príležitosti pre jednotlivých členov vidieckych domácností

agrárna politika

- podľa ich individuálnych schopností a potrieb
- disponuje pracovnými, technickými a materiálovými zdrojmi pre rozvíjanie iných hospodárskych aktivít (napríklad turizmus, rekreačné služby, sociálne služby) ako aj pre zabezpečovanie verejných služieb na vidieku
- disponuje rezervnou pracovnou silou, najmä pre sezónne ekonomické aktivity

Agrárny sektor tak zásadným spôsobom prispieva k sociálnej kohézii vidieka, najmä v regiónoch v ktorých si zachovalo optimálnu mieru zamestnanosti a akékoľvek negatívne trendy sa prejavia nežiadúcimi sociálno-ekonomickými dopadmi vo vidieckom priestore.

PhDr. Stanislav Buchta PhD.

Výskumný ústav ekonomiky

ekonomiky poľnohospodárstva a potravinárstva

Foto: J. Šimeček

List pani ministerke...

Vážená pani ministerka,
píšem Vám so znepokojením týkajúcim sa posledného zasadnutia Monitorovacieho výboru PRV SR dňa 14. januára 2008, na ktorom sa zúčastnil člen Predsedníctva VIPA SR – Jozef Liška ako riadny člen MV.

Pán Liška informoval Predsedníctvo, že na zasadnutí boli členom predložené materiály na schválenie, ktoré sa líšili od tých, ktoré obdržal elektronickou poštou 10 dní pred zasadnutím v zmysle štatútu MV. Schvaľovanie materiálov prebiehalo konsenzom – avšak keďže členovia nemali možnosť si materiály preštudovať, všetko išlo zdanlivo rýchlo a hladko. Členovia Predsedníctva si materiály dodatočne preštudovali a našli tam veľa nezrovnalostí, faktických chýb ako aj spochybniteľných kritérií. Pripomienky k predchádzajúcemu materiálu (zaslanému v riadnom čase) neboli odlišené od riadneho textu a teda sa nedali skontrolovať. Takýto postup považuje VIPA SR za nezlučiteľný s transparentnou implementáciou Fondov EÚ a v rozpore s pravidlami fungovania MV.

VIPA SR spolu so ZMOŠom, Úniou regionálnych združení vlastníkov neštatných lesov Slovenska, ale aj zástupcom EK namietala existenciu komisie na posudzovanie sporných projektov, čo je nový prvok v hodnotení projektov v systéme rezortu pôdohospodárstva, ktorý bol vyhodnotený nezávislými mimovládnyimi organizáciami v prieskume ako najtransparentnejší v celej škále využitia štrukturálnych fondov EÚ. Podľa nás existencia takejto komisie ako aj jej prípadné rozhodovacie právomoci ohrozujú transparentnosť prideľovania NFP, vytvárajú priestor pre klientelizmus v rezorte a sú prvkom navyše popri riadne akreditovanom systéme PPA.

Pani Ministerka, prosím, aby ste vzali na vedomie, že VIPA SR je zásadne proti akejkoľvek komisii, ktorá by mala rozhodovacie právomoci v rámci systému prideľovania NFP z PRV SR.

S úctou a pozdravom
Mária Behanovská

pokračovanie na strane 36

Náš seriál: SLOVENSKÉ HRADY

Na Slovensku sa nachádza viac ako 120 hradov a zámkov. Niektoré sú opravené a sú v nich celoročne sprístupnené múzeá, no z väčšiny z nich sú už iba ruiny. Mnohé sú viac zachované, po niektorých zostávajú už iba posledné stopy ich existencie. Možno povedať, že drvivá väčšina slovenských hradov sa nachádza vo vidieckom priestore. Sú vďačným cieľom jednodenných výletov i viacdenného putovania.

HRAD TEMATÍN

Ak ideme autom po diaľnici dolu Váhom, medzi Novým Mestom nad Váhom a Piešťanmi nás upútajú po ľavej ruke vysoko v horách Považského Inovca zrúcaniny hradu Tematín. Zospodu vyzerajú ako mohutné strážne veže. V nadmorskej výške 564 metrov nad morom sa ponorený v lesoch nachádza roztratený hrad Tematín, kedysi mocné feudálne sídlo na Považí. Mal päť nádvorí, bol bohato členený a vizuálne určite patril k najkrajším hradom Slovenska. Jeho bývalú krásu si možno obzrieť v neďalekom Parku miniatúr v Podolí, kde bol „obnovený“ v mierke 1:50. Hrad Tematín je súčasťou nového tematického produktu cestovného ruchu – „Hradnej cesty“ (www.hradnacesta.sk).

Hrad bol postavený zrejme v polovici 13. storočia, prvá písomná zmienka o ňom pochádza z roku 1270. Vzhľadom na blízkosť k Trenčínu je jasné, že hrad patril do domína Matúša Čáka Trenčianskeho. K známym ďalším majiteľom patril aj beckovský vojvoda Ctibor, v 15. storočí patril Uljakovcom. V 16. storočí hrad patril Turzovcom a za majetkovej držby Stanislava Turza sa na hrade určite

zdržiavala i povestná Anna Rozina Listiusová - jeho manželka. Podobne ako Alžbeta Bátoriová sa neslávne preslávila sadistickým vraždením. K najznámejším majiteľom však patrili Berčení-

Rekonštrukcia hradu v parku miniatúr v Podolí v podobe približne z roku 1708

ovci. V roku 1655 sa na hrade narodil Mikuláš Berčení – neskorší hlavný veliteľ povstaleckých vojsk Františka II. Rákociho. Patril im i neďaleký kaštieľ v Brunovciach, svatbu mal Mikuláš Berčení v Čachtickom kostole a kaštieli. Dnes je pochovaný v Dóme sv. Alžbety v Košiciach. V roku 1710 v snahe zatknúť grófa Mikuláša Berčeního hrad dobyli cisárske vojská pod vedením generála Heistera a následne ho vypálili a spustošili. Odvtedy je v ruinách.

Rekonštrukcia hradu v mierke 1:50 v Podolí

vidiecka turistika

Podľa povesti sa Mikuláš Berčení na hrade včas dozvedel o pripravovanom útoku cisárskych vojsk na Tematín. Preto cez hory včas unikol a dostal sa do Poľska. Umožnil mu to hlavne hrdinský odpor hradnej posádky pod vedením francúzskeho plukovníka, ktorý sa veľmi podobal na svojho pána.

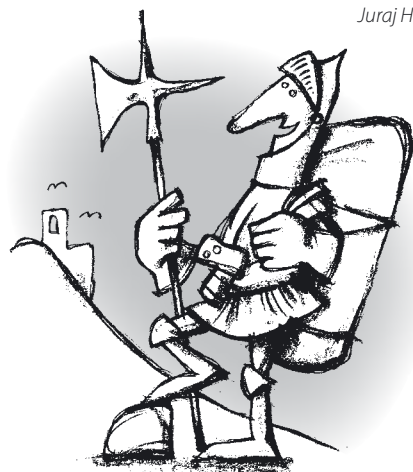
Panoramatický výhľad z hradu

Labanci hrad dobyli až po troch dňoch a oslavovali zajatie grófa. Až vo Viedni zistili, že majú iba jeho dvojníka. Vďaka tomu mal gróf dosť času dostať sa do bezpečia...

Hrad má pomerne dobre zachované jadro s obhrannou hranolovou baštou, časťou veže a paláca. Pod vežou je okrúhla bašta, miesto s krásnou vyhládkou na Považie,

Na Tematín sa možno dostať iba pešo po turistických značkách z obcí Lúka a Hrádok alebo z rekreačného strediska Bezovec. Časovo sú všetky trasy približne rovnaké a turista ich absolvuje za 1 – 1,5 hodiny. Na bicykli sa možno na hrad dostať po lesných cestách z obce Hrádok.

Juraj Hlatký

pokračovanie zo strany 34

...a odpoveď pani ministerky

Vážená pani predsedníčka, obdržala som Váš list zo dňa 24. 1. 2008 týkajúci sa pripomienok k zasadnutiu Monitorovacieho výboru pre Program rozvoja vidieka SR 2007-2013 (ďalej len MV PRV), ktorý sa konal 14. 1. 2008.

K čiastkovým zmenám v materiáloch, ktoré boli prerokovávané na MV PRV došlo z dôvodu dodatočných požiadaviek sociálnych partnerov na ich zapracovanie. Tieto zmeny boli na rokovaní dostatočne vysvetlené predsedom MV PRV.

K zriadeniu komisie došlo z dôvodu, aby v prípade výnimočných nejasností o správnosti bodového hodnotenia jednotlivých projektov a ich súladu s cieľmi Programu rozvoja vidieka SR 2007-2013 alebo pri rovnosti bodov boli tieto sporné otázky vyhodnotené predmetnou komisiou. V zázname z 2. riadneho zasadania MV PRV je zakotvené, že na nasledujúcom zasadnutí bude predložený štatút tejto komisie a bude teda vytvorený dostatočný priestor pre prerokovanie jej podrobnej pracovnej náplne.

Záverom konštatujem, že rokovanie MV PRV sa uskutočnilo v súlade s bodom 2) článku 2 schváleného štatútu, ktorý stanovuje, že výbor v súlade s článkom 78 nariadenia Rady (ES) č. 1698/2005 do štyroch mesiacov od schválenia programu konzultuje výberové kritériá pre aktivity financované v rámci jednotlivých opatrení

Som presvedčená, že navrhnutým systémom schvaľovania projektov budú zachované princípy transparentnosti, nestrannosti, rýchlosti a kvality, čo napomôže zabezpečiť splnenie vytýčených cieľov Programu rozvoja vidieka SR 2007-2013.

S úctou
Zdenka Kramplová

vidiecka turistika

PRODUKT VIDIECKEHO CESTOVNÉHO
RUCHU

Názov: Penzión „Starý hostinec“

Kategória: malý produkt

Popis: Rodinný penzión. Zariadenie je architektonicky zachované v starom štýle "horného Hontu", postavené uprostred obce za plánkovým plotom, navodzuje denný život na dedine. Sedliacky dvor, orech, čerešnička, rozmarín a iné bylinky a plno gazdovského náradia, ako aj predmety dennej potreby tvoria interiér a exteriér zariadenia. Hostí pohostíme v reštaurácii zariadenej v dedinskom štýle slovenskými špecialitami a posedeniami pri živšej hudbe. Zachováваме kalendárne zvyky našich predkov a usporiadávame tradičné vystúpenia k jednotlivým časťam roka, ktorých hlavnou časťou je pripomenutie rôznych pranostiek, zvykov a porekadiel. Na dvore, alebo v „Šope“ môžete stretnúť remeselníkov, ktorí ukazujú zručnosť našich ľudí.

Ubytovanie ponúkame v izbičkách, ktoré sú zariadené podľa rôznych regiónov Slovenska, Myjava, Spiš, Detva ... spolu je ich 11 + 1 bezbariérová. Každá izbička je iná a nachádzajú sa v nich prvky charakteristické pre daný región alebo obec.

Vychádzky do blízkej, či ďalej okolitej prírody a pamiatky v B. Štiavici máme zmapované a prispôbené podľa náročnosti, či výberu pamiatok. Kaštieľ vo Svätom Antone, či Sklenné Teplice, termálny „Vodný raj Vyhne“ a aj neďaleké Dudince, Brhlavce a Sebechleby sú celoročnou súčasťou našich ponúkaných produktov a ucelených služieb. V areáli penziónu je infra-sauna a masáže.

Ponúkame podľa ročných období ochutnávku vín, zakáľáčkové špeciality, kačacie hody, fašiangové krapne, či šišky alebo studeno.

Hlavným našim cieľom je udržať zákazníkov v našom zariadení čo najdlhšie, ako aj ich opakovaná návšteva.

Lokalizácia: Svätý Anton č.81 969 72 okres: Banská Štiavnica

Prístup: 4 km od B. Štiavnice smer Hontianske Nemce (hlavná cesta).

Otváracia doba: Denne 10.00 - 22.00 hod.

Kontakt: 0903 75 57 70 ,
00421(0)45 693 11 24,

www.staryhostinec.sk

e-mail: info@staryhostinec.sk

...„boží“ klud,... sedím na starej lavici. Na starom orechu spievajú vtáčiky a dobe daťel, vókol malebná dedinka ... zastal čas a ja skúmvámým pohľadom pozerám na starodávne predmety porozkladané naokolo, akoby teraz odložené, lebo na gazdovstve dorobili a určite teraz niekde neďaleko oddychujú. Objednám si obed, niečo na pitie a zas zabúdam na realitu a hľadám očami na stenách podlahe, či stope stopy po teplých ľudských dlaniach. Tu niečo vystrúhali, tu zas vykovali, krásne ušili a povyšivali, sú to akoby odkazy starých dedov a materí, ktoré pohladia na duši ...

Zastavenie v starom hostinci - či to bude hodiť na, deň či týždeň, vás preniesie v čase na jeseň

vidiecka turistika

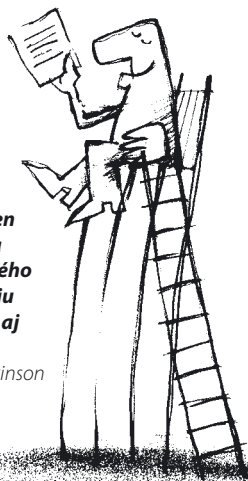
na dožinky „počaruje“ Lucia, v zime zavinšujú koledníci, Veľká noc „Fašiangy a od Juraja do Anny. Prežijete s nami rok na dedine, spávať budete v izbičkách, ktoré dýchajú životom starých materi roztrúsených po celom Slovensku (Modra, Detva, Liptov, Hont, atď.) Zajeme si spolu slovenské jedlá a pri heligónke si zaspievame do neskorého večera, kde cez malé oblôčky svetlo hádže čarovné tiene na tichý dvor.

bodka na záver

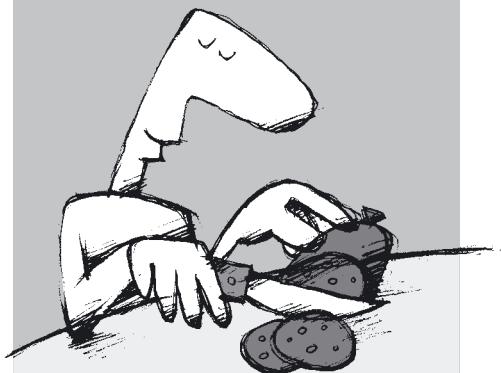
„Ak existuje čo i len jedna možnosť na odsunutie dôležitého rozhodnutia, tak ju dobrá byrokracia aj nájde.“

C. N. Parkinson

inzercia

Venujte nám 2% z Vašich daní...

Potrebný formulár si môžete stiahnuť zo stránky:

<http://www.vipa.sk/modules.php?name=News&file=article&sid=sid228>

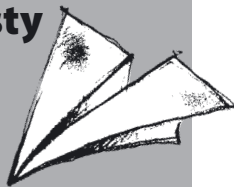
Ďakujeme!

VIPA

VOKA ponúka: Študijné cesty

Do krajín: Česko, Fínsko, Írsko, Rakúsko, Španielsko.

CENA: od 5 000 do 25 000 SK.

Miestne Akčné Skupiny typu LEADER, tvorba a realizácia stratégií sociálno – ekonomického rozvoja vidieka

9 dní – 6 000 SK pri počte 15 účastníkov.

Odborné kurzy celoživotného vzdelávania

V roku 2008 realizujeme 13 rôznych kurzov celoživotného vzdelávania so zameraním na poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo. Ich spoločným cieľom je zvyšovať poznanie, efektívnosť a trvalodržateľnosť v hospodárení oboch sektorov v súlade s rozvojovými prioritami Európskej únie a Slovenskej republiky. Kurzy sú akreditované Ministerstvom školstva SR a ich odbornými garantmi sú renomovaní experti v jednotlivých oblastiach. Kurzy realizujeme v rámci Sektorového operačného programu poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka 2004-2006.

Centrum ďalšieho vzdelávania Technickej univerzity vo Zvolene

T. G. Masaryka 24
960 53 ZVOLEN

tel./fax: 045/5206 519
www.tuzvo.sk/cdv

sop@vsl.d.tuzvo.sk
viac info a on-line registrácia na:

www.eurokurzy.sk

Naša ponuka kurzov

1. Kurz programu rozvoja vidieka 2007-2013
2. Diverzifikácia činností na vidieku
3. Agroenvironmentálne opatrenia v poľnohospodárstve
4. Trvalodržateľné využitie biomasy
5. Finančná a organizačná stabilizácia podniku
6. Právne a ekonomické podmienky podnikania
7. Vplyv štruktúry porastov a pestovných opatrení na zníženie rizika pôdnej erózie
8. Tvorba projektov zalesňovania poľnohospodárskej pôdy
9. Tvorba projektov v lesnom hospodárstve v súlade s programovými dokumentmi na Slovensku
10. Pestovanie listnatých lesov s prihliadnutím na hodnotovú prírastkovú produkciu
11. Výberkový hosp. spôsob a výberkové lesy
12. Rekonštrukcie smrekových porastov a zalesňovanie kalamitných plôch
13. Integrované ťažbovo dopravné technológie v lešnictve

**Kurzy sú spolufinancované z fondov EÚ,
pre cieľové skupiny účastníkov sú bezplatné**

VIDIECKA ORGANIZÁCIA
PRE KOMUNITNÉ AKTIVITY

Kontakt:

Nám. Š. Moyzeša 4
974 01 Banská Bystrica
tel.: 048/415 16 91
fax: 048/415 16 93
e-mail: voka@voka.sk

**VIDIECKY
PARLAMENT
NA SLOVENSKU**

Kontakt:

Kapitulská 13
974 01 Banská Bystrica
tel.: 048/415 20 22
e-mail: vipa@vipa.sk
www.vipa.sk

**náš
vidiek**

Vydavateľ: OZ VIPA a OZ VOKA

Vychádza pre vnútornú potrebu organizácií

Náklad: 1000 ks

Uzávierka nasledujúceho čísla: 15. 4. 2008

Redakcia: Ladislav Hudák, Jozef Šimeček

Grafika a sadzba: Pavol Borodovčák

Tlačiareň: Róbert Jurových - NIKARA, Krupina

Neprešlo jazykovou úpravou.